

AZ AMNESTY

INTERNATIONAL

2016/2017-ES JELENTÉSE

**AZ EMBERI JOGOK
HELYZETE A VILÁGBAN**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL

Az Amnesty International egy több mint hétmillió embert magába tömörítő globális mozgalom, amely egy olyan világért kampányol, ahol az emberi jogok mindenkire egyaránt vonatkoznak. Célunk, hogy minden ember élvezhesse az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és más nemzetközi emberi jogi nyilatkozatokban meghatározott alapvető jogokat.

Az Amnesty International küldetése a kutatás a globális emberi jogi helyzetről, a mobilizálás és a súlyos emberi (polgári, politikai, szociális, kulturális és gazdasági) jogi jogsértések megelőzéséért és felszámolásáért való küzdelem. A véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságától, a testi és mentális integritás jogáig, a diszkriminációtól való védelem jogától a lakhatáshoz való jogig – ezek a jogok mind oszthatatlanok.

Az Amnesty Internationalt elsősorban a tagok finanszírozzák, emellett nyilvános adományokból tartja fenn magát. Nem kérünk és nem is fogadunk el egy ország kormányától sem anyagi támogatást annak fejében, hogy emberi jogi jogsértésekkel kapcsolatban vizsgálatokat folytassunk, illetve, hogy e jogsértések ellen kampányoljunk. Egy gazdasági érdekektől és kormányoktól független, politikailag és vallásilag semleges szervezet vagyunk. Az Amnesty International egy demokratikus mozgalom, melynek főbb döntéseit az országos szervezetek képviselői hozzák meg a Nemzetközi Tanács kétévente megtartott ülésein. További részletek a honlapunkon találhatóak.

Fordítók: Demeter Áron, Hegedűs Viktória, Juhász Katalin, Kádár Fanni, Mikulás Márton, Poncsák Réka, Soós Alexandra, Tóth Rebeka

Először kiadva 2017-ben

Peter Benenson House, 1 Easton Street, London WC1X 0DW

Egyesült Királyság

© Amnesty International 2017

Index: POL 10/4800/2017

ISBN: 978-0-86210-496-2

E könyv szerepel a British Library katalógusában.

Eredeti nyelv: angol

Kivéve, ahol másként nincs említve, a tartalom ebben a dokumentumban Creative Commons-licenz alatt engedélyezett (tulajdonság, nem kereskedelmi, nem leszármaztatott, nemzetközi 4.0). <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>

További információért kérjük látogassa meg az engedélyekkel foglalkozó szekciónkat a weboldalunkon: www.amnesty.org amnesty.hu

Ez a jelentés az Amnesty International 2016-ben végzett munkáját és az év eseményeivel kapcsolatos felvetéseit tartalmazza.

Amennyiben egyes országok vagy területek nem szerepelnek a jelentésben, az nem jelenti, hogy az adott helyeken nem történtek az Amnesty International érdeklődését felkeltő jogsértések az évben. Ugyanígy, az országokról szóló bejegyzések hosszúsága nem tükrözi az Amnesty International érdeklődésének mértékét az adott ország emberi jogi helyzete iránt.

AZ AMNESTY

INTERNATIONAL

2016/17-ES

JELENTÉSE

AZ EMBERI JOGOK HELYZETE A VILÁGBAN

TARTALOM

2016/17-OS JELENTÉS

Rövidítések	6
Bevezetés	8
Előszó és regionális áttekintések	9
Előszó	10
Európa és Közép-Ázsia	0
Országjelentések	23
Magyarország	24
Ausztria	26
Horvátország	27
Románia	29
Szerbia	31
Szlovákia	34
Szlovénia	35
Ukrajna	36

RÖVIDÍTÉSEK

ASEAN

Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetsége

AU

Afrikai Unió

CEDAW

Egyezmény a nőkkel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről

CEDAW Bizottság

A nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés felszámolásával foglalkozó Bizottság

CERD

ENSZ Faji Diszkrimináció Felszámolásnak Bizottsága

CERD Committee

ENSZ Faji Megkülönböztetés Elleni Bizottsága

ECOWAS

Nyugat-afrikai Államok Gazdasági Közössége

EU

Európai Unió

Az Európa Tanács Kínzás Elleni Bizottsága

Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság

Az emberi jogok európai egyezménye

Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről

ICC

Nemzetközi Büntetőbíróság

ICCPR

Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

ICESCR

Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya

ICRC

Nemzetközi Vöröskereszt

ILO

Nemzetközi Munkaügyi Szervezet

ICPPED

Egyezmény a személyek erőszakos körülmények közötti eltűnése elleni védelméről

LMBTI

Leszbikus, Meleg, Biszexuális, Transznemű és Interszexuális

NATO

Észak-atlanti Szerződés Szervezete

NGO

nem kormányzati szervezet, civil szervezet

OAS

Amerikai Államok Szervezete

OSCE

Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet

UK

Egyesült Királyság

UN

Egyesült Nemzetek Szervezete

ENSZ Kínzás Elleni Egyezménye

Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés ellen

ENSZ Menekültügyi Egyezmény

A Menekültek Helyzetéhez Kapcsolódó Egyezmény

**ENSZ szólás- és véleményszabadsággal
foglalkozó különmegbízottja**

ENSZ Emberi Jogi Főbiztosságának a
véleménynyilvánítás szabadságának
elősegítéséért és védelméért felelős
különmegbízottja

**ENSZ rasszizmussal foglalkozó
különmegbízottja**

ENSZ rasszizmussal, megkülönböztetéssel,
idegengyűlölettel és ehhez kapcsolódó
intoleranciával foglalkozó különmegbízottja

ENSZ kínzással foglalkozó különmegbízottja

ENSZ kínzással és más kegyetlen,
embertelen vagy megalázó bánásmóddal
vagy büntetéssel foglalkozó különmegbízottja

**ENSZ nők elleni erőszakkal foglalkozó
különmegbízottja**

ENSZ nők elleni erőszakkal, annak okaival és
következményeivel foglalkozó
különmegbízottja

**Egyesült Nemzetek Menekültügyi
Főbiztosának Hivatala**

Egyesült Nemzetek Menekültügyi
Főbiztossága

UNICEF

Egyesült Nemzetek Nemzetközi Gyermekek
Gyorssegélyalapja

UPR

Egyetemes Időszakos Felülvizsgálat

USA

Amerikai Egyesült Államok

WHO

Egészségügyi Világszervezet

BEVEZETÉS

Az Amnesty International 2016/17-es jelentése a világ 2016-os emberi jogi helyzetét dokumentálja.

Az előszó, az Európai és Közép-Ázsiai régió, Magyarország és a környező országokról szóló áttekintések sokak szenvedéséről tanúskodnak, legyen az konfliktus, kitelepítés, diszkrimináció vagy elnyomás eredménye. A jelentés ezen felül rámutat arra is, hogy néhány területen sikerült javulást elérni az emberi jogok megóvásában és garantálásában.

Bár mindent elkövettünk annak érdekében, hogy az információk helytállóak legyenek, ezek megváltoztatásának jogát fenntartjuk.

AZ AMNESTY

INTERNATIONAL

2016/17-ES

JELENTÉSE

ELŐSZÓ ÉS REGIONÁLIS ÁTTEKINTÉS

ELŐSZÓ

Salil Shetty, az Amnesty International főtitkára

“2016-ban erőteljes és könyörtelen támadások érték az emberi méltóság és egyenlőség eszméjét, az emberi létezés legalapvetőbb forrásait. A megszegés, a félelemkeltés és a bűnbakkeresés eszközével éltek azok, akik bármire hajlandók, hogy hatalomra kerüljenek vagy azt megtartsák.”

2016 emberek milliói számára hozott véget nem érő szenvedést és félelmet, miután a különböző kormányok és fegyveres csoportok minden elképzelhető módon megsértették az emberi jogokat. Szíria legnépesebb városának, Aleppónak nagy részét borította be por a sorozatos légitámadások és utcai harcok következtében, miközben Jemenben tovább folyt a civilek kegyetlen mészárlása. A mianmari rohingyák kiszolgáltatott helyzetétől kezdve a Burundiban és Dél-Szudánban zajló törvénytelen kivégzéseken át, a török és bahreini kormánykritikus vélemények kegyetlen elfojtásáig terjed a jogsértések globális skálája, miközben Európában és az Egyesült Államokban egyre nagyobb teret nyer a gyűlöletbeszéd. 2016-ban a világ sötétebb és bizonytalanabb hely lett.

Eközben a kötelesség és a cselekvés, a retorika és a valóság közötti különbség egyre élesebb és olykor megdőbbsé. A legjobb példa erre az ENSZ szeptemberi migrációs csúcstalálkozója, ahol a résztvevő országok képtelen voltak közösen megállapodni a

globális menekültválságra adandó megfelelő és hatékony válaszlól. Miközben a világ vezetői képtelenek felnőni a feladathoz, 75 000 ember még mindig csapdába esve várja a segítséget Szíria és Jordánia között. 2016 az Afrikai Unió számára elvileg az emberi jogok éve lett volna, mégis három tagország jelentette be, hogy kivonja magát a Nemzetközi Büntetőbíróság joghatósága alól, aláírva ezzel a nemzetközi bűncselekmények elkövetőinek felelősségre vonását. Eközben Omár el-Basír, Szudán elnöke szabadon és büntetlenül mozoghatott a kontinensen, miközben a kormánya vegyi fegyvereket vetett be a saját polgárai ellen Darfurban.

A politika színpadán az év legnagyobb hullámokat keltő változása Donald Trump elnökké választása volt. Trumpot egy olyan kampány után lett az Egyesült Államok elnöke, amely alatt gyakran tett felháborító és megosztó nő- és idegengyűlölő megjegyzéseket, és nyíltan elkötelezte magát a politikai szabadságjogok korlátozása mellett, illetve olyan intézkedéseket ígért, amelyek súlyosan sértik az emberi jogokat.

Donald Trump mérgező kampányszlogenerei jól jelzik azt a globális trendet, hogy a politika egyre erőszakosabb és megosztóbb lett. A világ számos vezetője és politikusa azzal próbál meg hatalmat szerezni, hogy félelmet és megosztottságot kreál, amikor “másokat” hibáztat a választók vélt vagy valós problémáiról.

Előde, Barack Obama elnöki örökségének is számos emberi jogi szempontból kudarcos fejezete van, elég ha a CIA egyre kiterjedtebb titkos dróntámadásaira vagy az Edward Snowden által leleplezett óriási léptékű kormányzati megfigyelésekre gondolunk. Donald Trump rövid ideje elnök, de már most aggasztó jelek mutatkoznak arra, hogy a külpolitikája nagyban gyengíteni fogja a multilaterális együttműködéseket, és egy bizonytalanabb, gyanakvóbb világ vár ránk.

Minden átfogó, a tavalyi év zűrzavaros eseményei magyarázni próbáló elmélet hiányos. De a valóság az, hogy 2017 elején egy bizonytalanabb jövőjű és zaklatottabb világban élünk.

A nemzetközi fejleményeket figyelembe véve az 1948-as Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában megfogalmazott értékek komoly veszélyben vannak. A Nyilatkozat, amely az emberiség egyik legvéresebb korszakára válaszul fogalmazódott meg, így kezdődik:

“Tekintettel arra, hogy az emberiség családjá minden egyes tagja méltóságának, valamint egyenlő és elidegeníthetetlen jogainak elismerése alkotja a szabadság, az igazság és a béke alapját a világon,”

A múlt tapasztalatai ellenére 2016-ban erőteljes és könyörtelen támadások érték az emberi méltóság és egyenlőség eszméjét, az emberi létezés legalapvetőbb forrásait. A megszegényítés, a félelem és a bűnbakkeresés eszközével éltek azok, akik bármire hajlandóak, hogy hatalomra kerüljenek vagy azt megtartsák.

A fenti értékek teljes semmibevételét mi sem jelezheti jobban, hogy rendszeressé váltak kórházak bombázása Szíriában és Jemenben; hogy menekülteket küldtek vissza háborús övezetekbe; hogy a világ tétlenül nézte végig Aleppó eltörlését dacára annak, hogy Ruanda és Srebrenica tragédiája után megfogadtuk, hogy ezt többé nem engedjük megtörténni, és hogy a világ szinte minden régiójára jellemző, hogy kormányok durva eszközökkel számolnak le a kritikus hangokkal.

A fentiek fényében riasztóan egyszerű disztópikus képet festeni a világ jelenlegi állapotáról és jövőjéről. Azonnali és egyre sürgetőbb feladatunk, hogy megpróbáljuk újjáéleszteni a világ elkötelezettségét azok iránt az értékek iránt, amelyekből az emberiség léte függ.

2016 legriasztóbb fejleményei között mindenképpen meg kell említenünk a kormányok állampolgárok számára ajánlott piszkos alkuját, amelyben biztonságot és jólétet ígérnek, ha az emberek feladják részvételi jogaikat és a szabadságukat.

Nem volt olyan része a világnak, ahol ne fordult volna elő a kritikus hangokkal szembeni támadás – ez néha teljesen nyílt és erőszakos, néha bujtatott és tiszteltudónak álcázott. A világ legnagyobb részén

megfigyelhetőek voltak a változó intenzitású, a kritikus hangok elfojtására irányuló törekvések.

Az őslakosok jogait képviselő hondurasi Berta Cáceres meggyilkolása mutatja, hogy milyen veszélyekkel néznek szembe azok a bátor emberek, akik szembeszállnak az állami és vállalati érdekekkel. Ezeket a bátor jogvédőket az amerikai kontinensen és máshol is gyakran igyekeznek a kormányok úgy beállítani mint a gazdasági fejlődés ellenségeit, amiért felhívják a figyelmet az erőforrások kizsákmányolásának és infrastrukturális beruházások emberi és természeti következményeire. Berta Cáceres azért dolgozott, hogy megvédje közösségét és a földjeiket. Legutóbb egy tervezett gát ellen tiltakozott, ez hozta meg számára az ismertséget az egész világon. A fegyveres férfiak, akik az otthonában végeztek vele, súlyos üzenetet küldtek a gyilkossággal a többi aktivistáknak, elsősorban azoknak, akik nem olyan ismertek, mint Berta volt.

A köz- és nemzetbiztonság védelme mint a leszámolások okai jól ismertek a világ minden táján. Etiópiában egy bekés tüntetéssorozatra válaszul – amely egy igazságtalan földkiszajátítás miatt indult Oromia régióban – a biztonsági erők több száz tüntetőt öltek meg, és több ezer embert vettek önkényesen őrizetbe. Az etiópiai kormány a terrorellenes jogszabályokra hivatkozott, amikor emberi jogi aktivistákat, újságírókat és ellenzéki politikusokat hallgattatott el.

A júliusi puccskísérlet után Törökországban teljesen elszabadult a kormány, és a rendkívüli állapotra hivatkozva fokozta az ellenzékiek tartott személyek elleni hadjáratát. Több mint 110 000 köztisztviselőt és közalkalmazottat rúgtak ki, mert állítólag “kapcsolatban álltak terrorista szervezettel” vagy “veszélyt jelentettek a nemzetbiztonságra”. 118 újságíró került előzetes letartóztatásba, és 184 médiaszolgáltatót zártak be önkényesen örökre.

A Közel-Keleten és Észak-Afrikában az ellenzékiek elleni leszámolások járványszerűen terjedtek. Egyiptomban a biztonsági erők önkényesen tartóztattak le,

erőszakkal tüntettek el és kínoztak meg olyan embereket, akik állítólag a betiltott Muszlim Testvériséghez tartoztak, de a kormány más kritikusi vagy ellenfelei sem menekültek. A bahreini hatóságok előszeretettel vádoltak meg embereket egy sor nemzetbiztonsági indokra hivatkozva. Iránban börtön jár a kormányétól eltérő véleményért, a médiát cenzúrázzák és egy új törvénymódosítás alapján már a legkisebb kritika is büntetőeljárást von maga után.

Az észak-koreai vezetés tavaly tovább növelte a már így is közel teljes körű ellenőrzését a telekommunikációs csatornák felett.

Sokszor ezek az intézkedések a kormányok kudarcait próbálták meg leplezni, így történt ez Venezuelában is, ahol a végrehajtó hatalom ahelyett, hogy az egyre terebélyesedő humanitárius válsággal foglalkozott volna, inkább az erre figyelmet felhívók üldözésével volt elfoglalva.

A közvetlen fenyegetések és támadások mellett folytatódott a polgári és politikai jogok biztonság jegyében történő alattomos feladása is. Az Egyesült Királyság elfogadott például egy olyan törvényt (Investigatory Powers Act), amely jelentősen kibővíti a hatóságok tömeges megfigyelési és lehallgatási lehetőségeit és a telekommunikációs csatornák ellenőrzését anélkül, hogy alapos gyanú felmerülne az illetővel szemben. A világ egyik legszéleskörűbb tömeges megfigyelésének törvénybe iktatásával az Egyesült Királyság jelentős lépést tett egy olyan világ felé, ahol a magánélethez való jog egyszerűen nem létezik.

A legdurvább jogsértések akkor történtek, amikor a vezetők "másokat" kiáltottak ki bűnbaknak, és tették felelőssé a vélt vagy valós társadalmi problémák miatt, ezzel igazolva az elnyomó intézkedéseket. Gyűlöletkeltő, megosztó és az emberi méltóságot semmibe vevő retorikájuk hatására az emberek bátran engedelmeskednek legsötétebb ösztöneiknek. Azzal, hogy a társadalmi és gazdasági nehézségeket egy meghatározott csoport nyakába varrják, a hatalomban lévők

zöld utat adnak a diszkriminációnak és a gyűlölet-bűncselekményeknek, mint azt láthattuk is Európában és az Egyesült Államokban.

A fentieket jól példázza Rodrigo Duterte elnök elképesztő mennyiségű halottat követelő, "drog elleni háborúja" a Fülöp-szigeteken. Az állami erőszakban és tömeges gyilkosságokban több mint 5000 embert gyilkoltak meg, az elkövetőket pedig az elnök nyíltan bátorítja további gyilkosságok elkövetésére. Amikor magukat a nép egyszerű fiának nevező alakok hibáztatják az úgynevezett elitet, a nemzetközi szervezeteket és a "másokat" a szociális és gazdasági nehézségek miatt, akkor a rossz megoldáshoz nyúlnak. A bizonytalanság és a jogfosztottság – amelyek olyan tényezők eredményei, mint a munkanélküliség, a megélhetési nehézségek, a növekvő egyenlőtlenség és a közszolgáltatások hiánya – elkötelezettséget kíván, erőforrásokat és a korábbi szokások és eljárások megváltoztatását, azzal nem érnek el semmit, ha másokat hibáztatnak.

Világos, hogy nagyon sok kiábrándult ember nem az emberi jogokban látja a választ. Azonban az ingerültséget és frusztrációt okozó egyenlőtlenség és elhanyagoltság legalábbis részben abból ered, hogy az országok nem tudják biztosítani polgáraiknak a gazdasági, szociális és kulturális jogait.

2016 története ugyanakkor a kihívásokkal és fenyegetésekkel szembeszálló emberi bátorság, alkalmazkodóképesség, találékonyság és elhivatottság története is.

Minden régióban láthattunk példákat arra, amikor a hatalom elnyomása ellenére az emberek megtalálják a módot, hogy szembeszálljanak és hallassák a hangjukat. A kínai aktivisták dacolva a rendszeres elnyomással és zaklatásokkal, megtalálták a módját, hogy online megemlékezzenek a Tiananmen téri vérengzés évfordulójáról. Az etiópiai maratonfutó, Feyisa Lilesa a riói olimpián azzal került be a hírekbe, hogy amikor másodikként befutott a célba, kézmozdulatával felhívta a figyelmet az Oromo emberek elnyomására. A Földközi-

tenger európai partjainál az önkéntesek megelégtelve a kormányok tehetetlenségét, a saját kezükkel kezdték el kirángatni a fuldokló embereket a vízből. Szerke Afrikában népi mozgalmak – ez még egy éve elképzelhetetlen volt – szerveződtek, és elkezdtek kikövetelni maguknak a jogait és az igazságot.

Üres vád, hogy az emberi jogok az elit szórakozása. Az emberek szabadság és igazság utáni vágyát nem lehet félresöpörni. A megosztottság és dehumanizáció évében is néhány ember cselekedete megmutatta, hogy az emberiség nincs veszve, és az emberi méltóság minden korábbbínál fényesebben ragyog. Jó példa erre "Aleppó bohóca", a 24 éves Anas al-Basha, aki úgy döntött, marad a kormány által szétbombázott városban, hogy némi vidámságot csempésszen a gyerekek életébe. Anassal egy légitámadás végzett november 29-én. A testvére szerint Anas a gyerekeket akarta megnevettetni a "legsötétebb és legveszélyesebb helyen".

2017 kezdetén a világ bizonytalan, a jövő pedig félelmetesnek tűnik. Ezek azok az idők, amikor bátor hangokra van szükségünk, hétköznapi hősökre, akik szembeszállnak az igazságtalansággal és elnyomással. Senki sem mentheti meg egyedül a világot, de mindenkit megváltoztathatja a saját környezetét. Mindenki felléphet az emberi méltóságot megsértökökkel szemben, és akár egyedül is kiállhat a méltóságért, az elidegeníthetetlen jogainkért, és ezzel lerakhatja egy szabad és igazságos világ alapjait. 2017-ben emberi jogi hősökre van szükségünk.

EURÓPA ÉS KÖZÉP-ÁZSIA REGIONÁLIS ÁTTEKINTÉS

November 30-án egy Ahmed H. nevű szíriai állampolgárságú, Cipruson élő férfi terrorcselekmény vádjával állt a Szegedi Törvényszék elé. A vád szerint ő vezette a menekültek tömegét a rendőrökkel szemben a szerb-magyar határon egy nappal azután kitört összecsapásban, hogy Magyarország 2015 szeptemberében hirtelen lezárta a déli határát. Az ellene folyó eljárás remekül illeszkedett a magyar kormány törekvésebe, hogy mindenáron összemossa a muszlim menedékkérőket a terroristákkal. A valóságban Ahmed H. azért volt ott, mert igyekezett idős szíriai szüleit a háború sújtotta szülőföldjükről egy biztonságos országba juttatni. A férfi elismerte, hogy az összecsapás során eldobott tárgyakat, azonban a konfliktus során – ahogyan azt több szemtanú is megerősítette – igyekezett lecsillapítani a kedélyeket. Ez nem győzte meg a bíróságot, és első fokon 10 év fegyházra ítélték. Az ítélettel Ahmed H. is jelképévé vált annak a tragikus és dermesztő folyamatnak, aminek a során az európai kontinens egyre inkább hátat fordít az emberi jogoknak.

2016-ban a populista mozgalmak és üzenetek egyre inkább a mindennapok részeivé váltak. Sok politikus igyekezett kihasználni az emberek apátiáját és bizonytalanságát a saját céljai érdekében. Sok csoport és jelenség került a támadásaik keresztjübe: a politikai elit, az Európai Unió, a bevándorlás, a liberális média, a muszlimok, a külföldiek, a globalizáció, a nemek közötti egyenlőség és a terrorizmus voltak a célpontok. Lengyelországban és Magyarországon a hatalomban lévők komolyan megszilárdították a pozíciójukat, azonban hatásuk nyugatabbra is érezhető volt, ugyanis egyre többen vették át az ötleteiket, és sürgették hasonló intézkedések bevezetését a saját hazájukban is. Az eredmény a jogállamiság és az emberi jogok

általános, de különösen a menekültek és terrorcselekménnyel gyanúsítottak jogvédelmének meggyengülése lett.

Kelebre a hosszú ideje a hatalmat birtokló csoportok sikeresen őrizték meg a befolyásukat. Tádzsikisztánban, Azerbajdzsánban és Türkmenisztánban alkotmánymódosításokkal meghosszabbították az elnöki ciklusok hosszát. Putyin elnök Oroszországban – kihasználva az Ukrajna és a felkelők elleni támadások miatti nemzetközi rosszállásra válaszul megnőtt hazai népszerűségét – továbbra is azon volt, hogy leszámoljon az orosz civil szférával. Az egykori Szovjetunió területén továbbra is általános a kormánykritikus hangokkal és politikai ellenzékkel szembeni állami leszámolás.

A régió legriasztóbb fejleményeit Törökország produkálta. Az országot összecsapások, sorozatos bombatámadások, lövöldözések és egy erőszakos puccskísérlet rázta meg júliusban. A kormány utóbbira hivatkozásul soha nem látott fokozatba kapcsolt az emberi jogok elleni harcában. Fethullah Gülen, a korábbi szövetségesből a kormány legismertebb kritikusává váló hittudóst vádolták meg a felkelés előkészítésével, és minden korábbinál durvábban igyekeztek felszámolni annak mozgalmát. Egy elnöki rendelettel 90 000 közszolgát bocsátottak el, többségüket azzal vádolva, hogy Gülenet támogatják. Legalább 40 000 ember még mindig fogságban van, miközben továbbra is érkeznek beszámolókról, hogy a fogvatartási intézményekben rendszeresen kínozzák és bántalmazták a foglyokat. Több száz médiumot és civil szervezetet zártak be, újságírókat, tudósokat és parlamenti képviselőket vettek őrizetbe a puccskísérlet utáni leszámolásban, amelynek célja valószínűleg az volt, hogy megszabaduljanak az ellenzékietől és a kurdokat támogatóktól.

MENEKÜLŐ EMBEREK

Válaszul az egy évvel korábbi, több mint 1 millió tengeren keresztül érkező menekültre és migránsra, az EU országai 2016-ban elhatározták, hogy drasztikusan csökkentik a kontinensre érkezők számát. Ez sikerült is, csakhogy eközben tudatosan és szándékosan semmibe vették a jogait és biztonságukat.

December végéig nagyjából 358 000 menekült és migráns érkezett Európába. Miközben nőtt a Földközi-tenger középső régióján keresztül érkezők száma (nagyjából 170 000), az EU és Törökország között márciusban létrejött megállapodás miatt drasztikusan, 854 000-ről 173 000-re csökkent a Görögországba érkezők száma. A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) adatai szerint 2016-ban jóval többen (nagyjából 5000-en) haltak meg a tengeren, mint egy évvel korábban (3700).

Az EU-Törökország alku lett az Unió válasza az úgynevezett "menekültválságra". 6 milliárd eurót ajánlottak fel Törökországnak cserébe a partjai ellenőrzéséért és a görög szigetekről az országba visszaküldött menedékkérők visszafogadásáért. Az alku alapja az a hamis feltételezés, hogy Törökország ugyanolyan védelmet tud nyújtani a menedékkérőknek, mint amit az EU-ban kapnának. Egy alig működő menekültügyi rendszer és közel 3 millió, a túlélésért küzdő szíriai menekült bizonyítja, hogy saját politikai céljaiért cserébe az EU hajlandó semmibe venni a menekülők jogait és életét.

Bár az újonnan érkezők száma átlagosan havi szinten pár ezerre esett vissza, a görög szigetekeken tapasztalható befogadási körülmények még mindig rettenetesek. Az év végén nagyjából 12 000 menekült és menedékkérő volt a túlszűfolt, veszélyes és a legalapvetőbb ellátást sem nyújtó táborokban. A rossz körülmények rendszeresen vezettek zavargásokhoz, néhány táborn pedig szélsőjobboldali helyiek támadtak meg. A görög belső területeken lévő nagyjából 50 000 menekült és migráns körülményei alig kicsivel jobbak. Az év végére nagyjából mindenkit sikerült a hivatalos befogadó

állomásokon elhelyezni. Azonban ez főleg sátrakat és elhagyott raktárpéleteket jelent, amelyek csak maximum néhány napi tartózkodásra alkalmasak.

Az év végére az EU-Törökország alku még működött, de elképesztően törekenynek tűnt. Már márciusban világhosszá vált, hogy a megállapodás csak az első lépés, hogy megakadályozzák a menekülők Európába érkezését. A második lépés - még szintén márciusban - a balkáni útvonal lezárása volt. Macedónia, majd sorozatban a többi ország is lezárta a határait, majd más európai országok segítségével bebiztosította, hogy senki se jusson át azokon. A közös határőrizetet kezdetben Orbán Viktor magyar miniszterelnök kezdeményezte, majd Ausztria is átvette. Nagyon sok európai vezető számára úgy tűnik, a Görögországban tapasztalható szenvedés nem nagy ár azért, hogy elbátortalanítsanak a többieket.

A menekültekkel és más tagországokkal szembeni szolidaritás hiánya lett a tipikus uniós hozzáállás a legtöbb esetben. Egyetlen dologban alakult ki nagy egyetértés: minél hatékonyabban meg akadályozni, hogy belépjenek az országba, és minél gyorsabban ki kell őket toloncolni. Ennek a folyamatnak a legjobb példája az áthelyezések teljes kudarca. Az eredeti ötlet szerint két év alatt az uniós országoknak 120 000 menedékkérőt kellett volna előre meghatározott számban áthelyezniük a menekültválságnak akkor leginkább kitett három országból, Olaszországból, Görögországból és Magyarországról. Miután a magyar kormány bejelentette, hogy nem kér ebből (mert számára sokkal egyszerűbb lezárni a határait), a kvótát újraosztották a maradék két ország között. Az év végéig nagyjából 6000 embert helyeztek át Görögországból és kevesebb mint 2000 embert Olaszországból.

Az áthelyezések mellett született még egy kezdeményezés 2015-ben: a "hotspot megközelítés". A Bizottság által inspirált terv lényege az lett volna, hogy óriási regisztrációs központokat állítanak fel Olaszországban és Görögországban, ahol regisztrálják az újonnan érkezőket, leveszik az ujjlenyomataikat, gyorsan megállapítják, hogy

nemzetközi védelemre szorulnak-e, és (1) elbírálják a kérelmeiket, (2) áthelyezik őket egy másik uniós országban vagy (3) visszaküldik őket a származási országukba (a Görögországba érkezőket Törökországba). Az áthelyezési terv kudarca miatt azonban hatalmas nyomás hárul a két fenti országra, hogy ujjlenyomatot vegyen, elbírálja a kérelmeket és annyi migránst küldjön vissza, amennyit csak tud. Beszámolók érkeztek arról, hogy az ujjlenyomat vétel érdekében erőszakot alkalmaztak, önkényesen tartottak fogva és kollektíve toloncoltak ki embereket. Augusztusban 40, többségében Darfurból elmenekült embert küldtek vissza Szudánba röviddel azután, hogy az olasz és a szudáni rendőrség szándéknyilatkozatot írt erről alá. Szudánba való megérkezésük után a migránsokat kihallgatta a titkosszolgálat, amely a hírek szerint súlyos jogsértéseket követ el az állampolgárok ellen.

Az EU és a tagországok külpolitikájának első számú törekvésévé vált, hogy minél több migránst küldjenek vissza. Októberben az EU Afganisztánnal kötött egy visszafogadási megállapodást: az EU-Afganisztán donorkonferencián aláírt dokumentum kötelezi Afganisztánt, hogy fogadja vissza az elutasított afgán menedékkérőket, köztük a kísérő nélküli kiskorúakat (az uniós országokban egyre csökken az afgánok elismerési rátája dacára az egyre növekvő bizonytalanságnak az országban).

Az uniós migrációs külpolitika lényegét az Európai Tanács által júniusban elfogadott "partnerségi keretben" találjuk. A terv szerint segélyekért, kereskedelmi és egyéb támogatásokért cserébe az EU elvárja a harmadik országoktól, hogy csökkentsek az Európába igyekvő migránsok számát, eközben pedig határőrizeti együttműködésekről és visszafogadási egyezményekről tárgyal az emberi jogokat súlyosan és rendszeresen megsértő országokkal.

Az európai migrációs intézkedések kiszervezésére irányuló törekvések kéz a kézben járnak a nemzetközi védelemhez hozzáférés és a támogatások tagországok általi csökkentésével. Ez a trend leginkább a

korábban nagyvonalú északi országok esetében volt szembevetendő: Finnország, Svédország, Dánia és Norvégia is szigorította a menedékjoggal kapcsolatos jogszabályait, utóbbi azzal a céllal, hogy biztosítsa "Norvégiában van Európa legszigorúbb menekültügyi szabályozása". Finnország, Svédország, Dánia és Németország mind korlátozták vagy késleltették a családdegyesítési eljárásokat.

Az EU külső határaihoz legközelebb fekvő országok léptették életbe a legszigorúbb intézkedéseket. Januárban az osztrák kormány 37 500 főben maximálta az abban az évben maximálisan beadható menedékkérelmek számát. Egy áprilisi törvénymódosításnak köszönhetően a kormány rendkívüli intézkedéseket vezethet be, ha egyszerre sokan érkeznek az országba. A módosítás alapján a határőrök feladata lenne a nemzetközi védelemért folyamodó kérelmek elfogadhatóságának megállapítása, illetve a rendőrség részletes indoklás nélkül visszatoloncolhatná a szomszédos tranzitországokba a menedékkérőket.

Az európai menekültügyi rendszer kiűrésítésében vitathatatlanul Magyarország járt az élen. Miután 2015 szeptemberében felépült a szerb határon a kerítés és módosították a menedéjogról szóló törvényt, 2016-ban a kormány legalizálta a jogellenes visszaküldéseket Szerbiába, jogellenesen tartott őrizetben embereket az ország területén és rettenetes körülmények között kellett várakozniuk a határon. Miközben a kormány euró milliőket költött az idegengyűlölő kampányra az érvénytelen kvótanépszavazás kapcsán, gond nélkül hagyta, hogy a menekültek szenvedjenek. Az év végéig a 2015 decemberében az Európai Bizottság által kezdeményezett kötelezettségszegési eljárás nem zárult le.

Európa másik felén, Franciaországban a menedékkérők és migránsok által létrehozott Dzsungel névre hallgató tábor októberben lebontották. A calais-i tábor lett a rettenetes leszbozsi és híroszi táborok és a magyar szögesdrót előtt várakozó menekültek mellett

Európa bukott migrációs intézkedéseinek a szimbóluma.

Nagy valószínűséggel az egyetlen pozitív lépés tavalyról Németország lenyűgöző küzdelme volt, hogy szállást nyújtson és elbírálja annak a közel 1 millió embernek a kérelmét, akik egy évvel korábban érkeztek az országba. Ismét a hétköznapi emberekre hárult a feladat, hogy megmutassák, ha a kormányuk nem is, az európaiak egy jó része szolidáris a menekülőkkel. Egész Európában megszámlálhatatlanul sok táborban több tízezer ember mutatta meg újra és újra, hogy dacára az egyre nagyobb teret nyerő mérgező idegengyűlölő retorikának, szívesen látják és támogatják a menekülteket és migránsokat.

TERRORELLENES INTÉZKEDÉSEK ÉS KÖZBIZTONSÁG

Több mint száz ember halt meg és rengetegen sérültek meg erőszakos támadásokban Franciaországban, Belgiumban és Németországban. Fegyveresek lőtték le őket, öngyilkos merénylők végeztek velük vagy szándékosan elütötték őket. Az emberi élet, a szabad mozgás és a véleménynyilvánítás védelme egyre nagyobb kihívások elé állította az európai országok vezetőit. Ebbeli igyekezetükben azonban egyre több kormány olyan terrorellenes intézkedéseket fogadott el és vezetett be, amelyek aláássák az emberi jogokat és azokat az értékeket, amelyeket meg akarnak védeni.

2016 új paradigmát hozott: a korábbi elképzelés, amely szerint a kormányoknak azért kell garantálniuk az emberek biztonságát, hogy azok élhessenek a jogaikkal helyett egyre nagyobb teret nyert az az elképzelés, hogy korlátozni kell ezeket a jogokat a biztonság érdekében. Az eredmény pedig az lett, hogy drasztikusan újrarájolták az egyéni jogok és az állami hatalom közötti határokat.

Az egyik legaggasztóbb fejlemény, hogy egyszerűbbé vált a különleges jogrend bevezetése egyes országokban. A sort

Magyarország kezdte azzal, hogy alkotmány és törvénymódosításokkal felhatalmazta a végrehajtó hatalmat olyan rendkívüli intézkedések bevezetésére, amelyek alapján terrorveszélyhelyzetben betilthatóakká váltak a nyilvános gyűlések, szigorúan korlátozhatják a szabad mozgáshoz való jogot és zárolhatják a különböző magánszemélyek vagy cégek érdekeltségeit bírósági kontroll nélkül. A bolgár parlament hasonló intézkedésekről döntött júliusban. Decemberben Franciaország ötödik alkalommal hosszabbította meg a 2015 novemberi terrortámadások óta fennálló rendkívüli állapotot. A rendkívüli intézkedések köre júliusban jelentősen bővült: ismét lehetőség nyílt előzetes bírósági engedély nélküli házkutatásokra (ezt korábban eltörölték), és a közbiztonság védelmére hivatkozva nyilvános eseményeket betiltani. Az új szabályok alapján tüntetéseket tiltott be a francia állam. A kormány decemberben közzétett adatai szerint 2015 novembere óta 4292 házkutatást hajtottak végre és 612 ember számára jelölték ki kötelező tartózkodási helyet. Ezek az adatok megerősítik azt a gyanút, hogy a rendkívüli intézkedéseket aránytalanul alkalmazzák.

Az egykor még rendkívülinek tekintett intézkedések sok európai országban váltak a normális ügymenet részévé. Szlovákiában és Lengyelországban meghosszabbították a terrorcselekménnyel kapcsolatba hozott gyanúsítottak előzetes letartóztatásának maximális idejét. Belgiumban azt tervezik, hogy általánosságban meghosszabbítják az előzetes fogvatartás idejét. Hollandiában és Bulgáriában olyan törvényjavaslatokat nyújtottak be, amelyek alapján közigazgatási intézkedésekkel, bírósági engedély nélkül korlátozhatják az emberek szabad mozgását. Az Egyesült Királyság és Franciaország példáján felbuzdulva házi őrizet lehetne elrendelni titkos adatgyűjtés alapján, amellyel szemben az érintettek nem tudnának jogorvoslatot kérni.

Több száz embert állítottak bíróság elé olyan bűncselekmények miatt, mint a „terrorizmus mentegetése” vagy „dicsőítése”, megsérvtve a véleménynyilvánításhoz való

jogukat. Elsősorban Franciaországban, időnként pedig Spanyolországban indultak eljárások a közösségi médiában megjelenő kommentek miatt. Az év végén még el nem fogadott A terrorizmus elleni küzdelemről szóló uniós irányelv csak felgyorsítaná a hasonló jogszabályok elfogadását. A javaslatot, amely tiltja a homályosan megfogalmazott „terrorizmus támogatását”, Németország kezdeményezte, de hasonló javaslatok voltak függőben Belgiumban és Hollandiában is.

Égész Európára jellemző volt, hogy a kormányok kiterjesztették a tömeges megfigyelés hatókörét, fittyet hányva az Európai Bíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának elmarasztaló ítéleteire, amelyek kimondták, hogy amennyiben nincs alapos gyanú arra vonatkozóan, hogy valaki bűncselekményt követett el, és a megfigyelés nem szükséges a hatékony fellépés érdekében, úgy ezek az intézkedések sértik az egyén magánélethez való jogát. Mindkét bíróság egyértelművé tette, hogy az államoknak garanciákat – például előzetes bírói vagy más független hatósági engedély - kell nyújtaniuk arra, hogy nem élnek vissza ezzel a jogosítványukkal. Az Egyesült Királyság az Investigatory Powers Act bevezetésével novemberben valószínűleg a legkiterjedtebb tömeges megfigyelési programot iktatta törvénybe. A „spicli törvény” gúnynével illetett jogszabály rendkívül széles körű megfigyelésekre ad lehetőséget, és kötelezi a privát cégeket is, hogy tárolják a telekommunikációs adatokat. A célzott és tömeges megfigyelésekre az engedélyt miniszter adja meg, miután a legtöbb esetben azt engedélyezte egy kvázi-bírói testület, amelynek tagjai a miniszterelnök nevezi ki. Decemberben az Európai Bíróság megállapította, hogy a törvény séri a magánélethez való jogot.

Az Egyesült Királyság mellett Ausztria, Svájc, Belgium, Németország, Oroszország és Lengyelország vezetett be a tömeges megfigyelésekkel kapcsolatos új szabályokat, kis különbségekkel ugyan, de mindegyik ország lehetővé tette az elektronikus adatok gyűjtését és tárolását, illetve homályosan

megfogalmazott csoportok vagy egyének célzott megfigyelését bírói vagy más kontroll nélkül. Hollandia és Finnország hasonló tervez, de ezekről egyelőre nem döntöttek az év végéig.

HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS

Európa szerte etnikai profilalkotás és hátrányos megkülönböztetés éri a muszlimokat és a menekülteket a rendőrség részéről általánosságban is – állandó igazoltatások – illetve a terrorrelenes intézkedések kapcsán is. Az erőszakos extrémizmus felszámolására irányuló kezdeményezések, gyakran feljelentési kötelezettséggel párosulva, a muszlim közösségek elidegenítésével és a szólásszabadság megnyirbálásával járnak. Bulgária és a svájci parlament is betiltotta a nikáb viselését. Hasonló törvényjavaslat van jelenleg a holland törvényhozás előtt, de Németországban is felmerült a teljes arcot takaró kendő betiltása. Franciaországban több tengerparti önkormányzat próbálta meg a burkini viselését betiltani a strandokon, és bár a diszkriminatív rendeleteket végül a francia Államtanács megsemmisítette, de néhány önkormányzat ezt figyelmen kívül hagyta.

Néhány európai országban megnőtt a menedékkérők, muszlimok és külföldiek ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekmények száma. Németországban jelentősen nőtt a menekültszállások elleni támadások aránya, míg az Egyesült Királyságban a Brexit utáni három hónapban 14%-os emelkedést láthattunk az egy évvel korábbi adatokhoz képest az előítélet motiválta bűncselekmények területén.

A romák Európa szerte hátrányos megkülönböztetésben részesültek a lakhatás, oktatás, egészségügy és munkavállalás területén. A romák továbbra is gyakran lettek kényszer-kiköltöztetések áldozatai Közép-Európában, de Olaszországban és Franciaországban is bőven volt erre példa. A bíróságok ugyan egyre gyakrabban adtak

igazat a kilakoltatottaknak, azonban a döntések nyomán szinte semmilyen változás nem történt. Történtek azért előrelépések is: a Csehország ellen indított kötelezettségszegési eljárás miatt elfogadtak egy sor olyan jogszabály-módosítást, amely szeptembertől csökkenti a roma tanulók felülreprezentáltságát a speciális iskolákban.

Történtek előrelépések a leszbikus, meleg, biszexuális, tranz és interszex emberek (LMBTI) jogainak területén is, igaz a fejlődés nem vonatkozott mindenre. Franciaország eltörölte a nem jogi elismertetéséhez szükséges orvosi követelményeket, Norvégia pedig az egyén saját meghatározásától tette azt függővé. Hasonló törekvések látszottak Görögországban és Dániában is. Egy sor ország tett lépéseket az azonos nemű élettársi kapcsolatok elismerése illetve az örökbefogadás felé. Olaszország és Szlovénia törvényben ismerte el az azonos neműek élettársi kapcsolatát. Június 12-én Kijevben a helyi hatóságok támogatása és a komoly rendőri készség mellett incidens nélkül sikerült megrendezni a Pride-ot.

Az azonos nemű nagykörúak közötti konszenzuális szexuális viszony még mindig bűncselekménynek számít Üzbegisztánban és Türkmenisztánban. Kirgizisztánban közvetlenül a zárószavazás előtt ejtették a „nem hagyományos szexuális kapcsolatok pozitív bemutatását” kriminalizáló törvényt, de a házassági egyenlőséget tiltó alkotmánymódosítást decemberben népszavazáson hagyták jóvá. Jelentős támadásokat szenvedtek el az LMBTI jogok az időnként államilag támogatott, konzervatív csoportok részéről. Grúziában az elnök vétőzta meg, hogy népszavazást tartsanak az alkotmánymódosításról, amely egyértelműen kizárta volna az azonos nemű párokat a család alkotmányos fogalmából, Romániában ugyanezt a kérdést az alkotmánybíróság a parlament elé utalta. Litvániában egy ugyanilyen témájú javaslat a kötelező három körös szavazásból már az első kettőn túlesett júniusban, alig néhány nappal azután, hogy 3000 ember vett részt az „Egyenlőség menete” felvonuláson Vilniusban, hogy megünnepeljék a 2016-es Baltic Pride-ot.

A női jogok területén sem beszélhetünk egyenletes fejlődésről. Dacára az egyre szigorúbb törvényeknek a nők elleni erőszak továbbra is meghatározó. Bulgária, Csehország és Lettország aláírta az Európa Tanács Isztambuli Egyezményét (Az Európa Tanács egyezménye a nőkkel szembeni erőszak és a kapcsolati erőszak elleni küzdelemről és azok megelőzéséről), Románia és Belgium pedig ratifikálta azt. Ezzel éles ellentétben a lengyel kormány bejelentette, hogy a kilép az egyezményből annak ellenére, hogy alig egy éve ratifikálták, és hogy évente közel 1 millió nő lesz erőszak áldozata. A lengyel kormánypárt korlátozta a nők szexuális és reprodukciós jogait. Az október 3-i lengyel sztrájkot követően a parlament elutasította az a javaslatot, amely teljesen betiltotta volna az abortuszt, és bűncselekménynek nyilvánította volna annak elvégzését/elvégeztetését illetve az arra való bátorítást is. A szigorú abortusz politikával rendelkező Írországot az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága arra szólította fel, hogy dekriminalizálja a terhességmegszakítást. Máltán továbbra is minden esetben bűncselekménynek számít az abortusz.

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS, EGYESÜLÉS ÉS BÉKÉS GYÜLEKEZÉS JOGA

A kritikus hangokkal és a politikai ellenfelekkel szembeni elnyomás továbbra is meghatározó az egykori Szovjetunió területén. Továbbra is rendkívül súlyos, igaz jelentősen nem romlott az egy évvel korábbihoz képest a helyzet Üzbegisztánban, Türkmenisztánban és Belaruszban. Észrevehetően romlott azonban a helyzet Tádzsikisztánban és Kazahsztánban, míg Oroszországban és Azerbajdzsánban inkább tovább mélyült a már amúgy is akut válság. Az oroszbarát média komoly támadásokkal nézett szembe Ukrajnában, míg az ukrán párti és tatár megszólalásokat a Krím-félszigeten és Oroszországban nyomták el. A júliusi bukott puccskísérletet követően Törökország

elképesztő hadjáratot indított a véleménynyilvánítás szabadsága ellen. A Balkán továbbra is veszélyes hely az oknyomozó újságírók számára, több tucatnyiukat helyezték vád alá vagy verték meg, miközben az EU-ban, Lengyelországban, Magyarországon és Horvátországban médiumokat némitottak el.

Oroszország folytatta a civil szervezetek elleni hadjáratát: a hatóságok nyilatkozataikkal igyekeznek aláásni a szervezetek megítélését, és rendszeresen alkalmazzák a „külföldi ügynök törvényt”, hogy leszámoljanak a kritikus hangokkal. Több tucatnyi külföldi támogatást (is) elfogadó szervezet került fel a külföldi ügynök listára, amelyen jelenleg 146-an szerepelnek, 35 szervezet pedig véglegesen bezárt. Az ügyészség – első alkalommal – vád alá helyezte Valentyna Cserevatenkót, a Doni Nők Szövetségének elnökét, amiért nem tett eleget a törvényi kötelezettségeinek. A békés gyülekezéshez való jog gyakorlása szintén komoly akadályokba ütközött. Kazahsztán első alkalommal indított büntetőeljárásokat civil szervezetek vezetői ellen. Áprilisban és májusban tiltakozásokat tartottak az új törvény ellen, több tucat szervezőt és több száz résztvevőt vettek őrizetbe. A korábbinál több eljárást indított az ügyészség a közösségi médiában tett megjegyzések miatt, több neves újságírórt ítéltek el „hamis hírek tudatos terjesztéséért” és sikkasztásért. Januárban megváltozott a kommunikációs törvény, arra kötelezték az internethasználókat, hogy telepítsenek egy „nemzeti biztonsági tanúsítványt” a gépükre, amely segítségével a hatóságok ellenőrizni tudják az adatforgalmat, és blokkolni tudják az általuk illegálisnak tekintett tartalmakhoz való hozzáférést.

Tádzsikisztánban hadjáratot indítottak a betiltott ellenzéki Tádzsikisztán Iszlám Újjászülötés Pártja ellen: 14 vezetőjét ítelték hosszú börtönbüntetésre terrorizmussal kapcsolatos vádak alapján. Augusztusban a kormány egy rendeletében bejelentette, hogy öt éven keresztül a hírközlési bizottságon keresztül „szabályozni és irányítani” fogja a televíziók és rádiók műsorkínálatát. A jogvédőket megfigyelik, a független

médiumokat és újságírókat pedig ellehetetlenítik és zaklatják a rendőrök illetve a titkosszolgálatok. A hatóságok kötelezik az internetszolgáltatókat, hogy blokkolják bizonyos hír- és közösségi oldalakhoz való hozzáférést, miközben azt is előírták, hogy minden telekommunikációs szolgáltató csak az állami TajikTelecomp infrastruktúráját használva nyújthat szolgáltatást.

Azerbajdzsán mindent megtesz, hogy leszámoljon az ellenzéki aktivistákkal, jogvédő szervezetekkel és a független médiával. Az év végéig 12 lelkiismereti foglyot ugyan szabadon engedtek, de 14-en még mindig börtönben vannak, köztük Ilgar Mammadov, akinek büntetését annak ellenére hagyta helyben a legfelsőbb bíróság, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága döntésében a szabadon bocsátását írta elő. Azerbajdzsán Üzbegisztánhoz és Törkmenisztánhoz hasonlóan megtiltotta az Amnesty Internationalnak az országba való belépést. A gyülekezési jog gyakorlása továbbra is alig engedélyezett: a kevés gyűlést, amelyet engedtek megtartani, végül a rendőrök verték szét, és letartóztatták azok szervezőit.

Ukrajnában a média még mindig aránylag szabad, azonban azok a médiumok, amelyeket oroszbarátnak tartanak vagy csak nagyon kritikusak a kormánnyal szemben zaklatásokkal néznek szembe. A Krím-félszigeten továbbra sem élhetnek az emberek a gyülekezéshez, egyesüléshez és véleménynyilvánításhoz való jogukkal, a független újságírókat nem engedik dolgozni. A krími tatárságot különösen elnyomó intézkedéseknek vetik alá.

A júliusi puccskísérletet követően kihirdetett rendkívüli állapotot felhasználva a török kormány hadat üzent a véleménynyilvánítás szabadságának. 118 újságírórt vettek előzetes letartóztatásba, 184 médiumot zártak be önkényesen és véglegesen. Az internetet cenzúrázzák, és 375 civil szervezetet, köztük nőjogi, humanitárius és jogászokat tömörítő szervezeteket zártak be novemberben.

BÜNTETLENSÉG ÉS ELSZÁMOLTATHATÓSÁG

A kínzás és rossz bánásmód továbbra is rendszeresen jelen van az egykor a Szovjetunióhoz tartozó országokban. Előrelépés csak kevés országban történt, a büntetlenség maradt a meghatározó. Annak a reménye, hogy felelősségre vonják a 2013-14-es Euromajdan tüntetések, a 2013-as Gezi park tüntetések vagy a 2010-es dél-kirgizisztáni etnikai összecsapások során elkövetett jogsértések felelőseit, szinte mindenhol teljesen esélytelen.

Az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt folyó eljárások ellenére az Egyesült Államok kiadatási és titkos fogvatartási programjában bűnrészes uniós országok felelősségre vonása még mindig távoli remény maradt. Az év végéig senkit sem marasztaltak el, mert részt vett Romániában, Lengyelországban vagy Litvániában a program keretein belül zajló önkényes fogva tartásokban és jázásokban.

Bár az elmúlt évtized során figyelemreméltó előrelépéseket tett Törökország a kínzások visszaszorítása érdekében, a júliusi puccskísérlet után aggasztóan megnőtt a kínzásokról szóló beszámolók száma. Több ezer ember van hivatalos és nem hivatalos börtönökben, ahonnan durva bántalmazásokról, szexuális erőszakról és más szexuális bűncselekményekről érkeztek hiteles beszámolók. A vádak Törökország tagadta.

HALÁLBÜNTETÉS

Dacára a nemzetközi felháborodásnak és az Európa Tanács tagjaként az országot kötelező tilalomnak, Erdoğan török elnök bejelentette, hogy a parlament elé utalja a halálbüntetés visszaállításának kérdését. Belarusz, az utolsó halálbüntetést alkalmazó európai ország, négy embert végzett ki, bár a kormány – igaz nem először – ismét meglegebegtette, hogy eltörlik a legsúlyosabb büntetést. Kazahsztánban egy embert ítélték

halálra terrorizmushoz kapcsolódó vádak alapján.

KONFLIKTUS ÉS FEGYVERES ERŐSZAK

A Nemzetközi Büntetőbíróság novemberi előzetes vizsgálata arra a következtetésre jutott, hogy a kelet-ukrajnai harcok nemzetközi fegyveres konfliktusnak minősülnek. Elszórt összecsapások továbbra is történtek ugyan, de általánosságban maradt a katonai és politikai patthelyzet. Az Oroszország által támogatott donbaszi hatóságok megőrizték közel teljes autonómiájukat. Az ENSZ emberi jogi missziója az év végére a halottak számát közel 10 000-re becsülte, az összecsapásokban közel 2000 civil halt meg. Mind az ukrán hatóságok, mind a szeparatisták jogellenesen vettek őrizetbe olyan civileket, akikről azt gyanították, hogy a másik oldallal szimpatizálnak, a legtöbb esetben azzal a céllal, hogy fogolycseréket hajtsanak végre. Minden olyan ismert személyt, akit az ukrán hatóságok titkos börtönökben tartottak fogva az év végére szabadon engedtek.

Áprilisban egy rövid összetűzés tört ki Azerbajdzsán és Örményország között a Hegyi-Karabakh régióban. A harcok kölcsönös vádaskodás mellett négy napig tartottak, néhány katonai és civil áldozat mellett Azerbajdzsán kisebb területeket vont az ellenőrzése alá. A török hatóságok folytatták a katonai műveleteket délkelet törökországi városokban a Kurdisztáni Munkáspárthoz (PKK) sorolt csoportok árokásásaira és barikád emeléseire válaszul. Ezek a műveletek nagyrészt befejeződtek júniusra. A kijárási tilalom és a túlzott erő alkalmazása – időnként nehézfegyverek bevetése – miatt több százan sebesültek meg, lakóházakat romboltak a földig és közel fél millió embert telepítettek ki. A PKK és a kormány között a lakott területeken kívüli összecsapások illetve a PKK kormányzati intézmények ellen intézett támadásai az év végéig folytatódtak, nem volt jele annak, hogy 2015-ben megkezdett

béketárgyalásoknak lenne folytatása. A folyamatot ellehetetleníti az is, hogy a kormány a júliusi puccskísérletet követően heves támadássorozatba kezdett a kurd médiumok, civil szervezetek és politikusok ellen.

AZ AMNESTY

INTERNATIONAL

2016/17-ES

JELENTÉSE

ORSZÁGJELENTÉSEK

MAGYARORSZÁG

Magyarország

Államfő: Áder János

Kormányfő: Orbán Viktor

Az Alaptörvény módosítása elenyészően kevés demokratikus kontroll mellett bevezette a terrorveszélyhelyzet homályosan és tágran meghatározott intézményét. A magyarországi romák továbbra is rendszeresen lesznek hátrányos megkülönböztetés és gyűlölet-bűncselekmények áldozatai. Magyarország a növekvő nemzetközi rosszallás ellenére tovább folytatta a menekültek és migránsok emberi jogai elleni szisztematikus támadássorozatát.

TERRORELLENES INTÉZKEDÉSEK ÉS KÖZBIZTONSÁG

A kormány tovább szélesítette a terrorellenes törvények alkalmazási körét. Januárban az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a Szabó és Vissy kontra Magyarország ügyben megállapította, hogy a rendőrségről szóló törvény, amely lehetővé tette, hogy a Terrorelhárítási Központ pusztán miniszteri engedély alapján, bírói jóváhagyás nélkül folytathatott titkosszolgálati megfigyeléseket, sérti a kérelmezők magán- és családi élethez fűződő jogát. A bíróság szerint Magyarország vétkes, mert nem biztosított megfelelő bírói kontrollt és hatékony kártérítést a jogellenes megfigyelések áldozatainak.

Júniusban az Országgyűlés elfogadta az Alaptörvény hatodik módosítását, és bevezetett egy új, homályos megfogalmazott különleges jogrendet, a terrorveszélyhelyzetet, amelynek meghatározása nem felel a nemzetközi jogban előírt kritériumoknak. A módosítás egy sor kiterjesztett hatáskört ad a végrehajtó hatalom kezébe: a kormány korlátozhatja az országon belüli mozgást; államok, cégek vagy magánszemélyek érdekeltségeit zárhatja; megtilthatja vagy korlátozhatja a közterületen tartandó rendezvényeket és speciális terrorelhárítási intézkedéseket vezethet be,

mindezeket bírósági vagy teljes országgyűlési kontroll nélkül. A terrorveszélyhelyzetben a biztonsági erők a szokásosnál szélesebb körben használhatnak lőfegyvert, megsértve ezzel a vonatkozó nemzetközi előírásokat és szttenderdeket.

November végén egy szíriai állampolgárságú férfit 10 év fegyházra ítélték "terrorcselekmény" elkövetése miatt, amiért 2015 szeptemberében részt vett egy a menekülők és a magyar határőrök között kitört összecsapásban a szerb-magyar határon. A vád és a védelem is fellebbezett az első fokú döntés ellen.

EGYESÜLÉSI SZABADSÁG

Kötelezte a bíróság az elméletileg független Kormányzati Ellenőrzési Hivatalt, hogy adja ki a kormánykritikus civil szervezetek 2014-es ad hoc ellenőrzésével kapcsolatos dokumentumokat, így derült ki, hogy az ellenőrzést maga a miniszterelnök rendelte el. Az elhúzódozó vizsgálat során a rendőrség razziákat tartott, számítógépeket és szervereket foglalt le, de semmilyen bűncselekményre utaló bizonyítékot nem talált. A kormány néhány képviselője tovább folytatta a civil szervezetek fenyegetését, amely káros következményekkel jár a magyar civil szférára nézve.

SZÓLÁSSZABADSÁG – ÚJSÁGÍRÓK

Októberben váratlanul felfüggesztették a kormánnyal szemben kritikus Népszabadság kiadását és újságíróinak munkavégzését. Az újságot néhány nappal azelőtt zárták be, hogy eladták volna egy kormányközeli vállalkozónak.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

Júniusban az EJEB Nagykamarája a Baka kontra Magyarország ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy a Legfelsőbb Bíróság korábbi elnökének - megbízatásának lejártá előtti - elbocsátása sértette az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkének 1. bekezdésében foglalt tisztességes tárgyaláshoz, illetve a 10. cikkben foglalt véleménynyilvánítás szabadságához való jogát. Baka Andrást a törvényhozási reformok

kapcsán kifejtett kritikus álláspontja miatt menesztették.

HÁTRÁNYOS MEGKÜLÖNBÖZTETÉS – ROMÁK

Januárban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság utasította a miskolci önkormányzatot, hogy dolgozzon ki egy intézkedési tervet a főleg romák lakta, Számozott utcák néven ismert városrész kilakoltatott vagy kilakoltatásra váró lakóinak ügyében. A terv alig 30 lakást különített el a nagyjából 100 érintett család számára, és nem biztosított további forrásokat a lakhatási problémák megoldására illetve az érintettek kártérítésére.

Márciusban az egri bíróság első fokú döntésében megállapította, hogy jogellenesen különítették el roma gyereket heves megyei iskolákban és osztályokban. A roma tanulókat a sajátos nevelési igényű gyerekekkel, a számukra kidolgozott tananyag szerint oktatták. Júniusban az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Magyarország ellen a roma gyerekek hátrányos iskolai megkülönböztetése miatt.

GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK

Az előítélet motiválta bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozati munka és vádemelés továbbra is hagy kívánnivalókat maga után. Januárban a Kúria meghozta jogerős döntését a 2008-2009-es romák elleni sorozatgyilkosságok ügyében. A rasszista gyilkosságsorozatban hat embert, köztük egy öt éves fiút gyilkoltak meg, sokan pedig megsérültek. A négy vádlott közül három – az Emberi Jogok Európai Egyezményét sértő – tényleges életfogytiglani büntetést, negyedik társuk pedig 13 évet kapott.

Áprilisban a Debreceni Ítéletábra megváltoztatta a korábbi első fokú döntést, amely szerint a rendőrök hátrányosan megkülönböztették Gyöngyöspata roma lakóit, amikor 2011-ben nem védték meg őket a faluban garázdálkodó szélsőségesektől. A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) a Kúriánál fellebbezett az ítélet ellen.

MENEKÜLTEK ÉS MIGRÁNSOK

Magyarország továbbra is súlyosan korlátozza a menekültek és menedékkérők számára a hozzáférést az ország területéhez, több ezer ember ellen indítottak büntetőeljárást a déli határon felhúzott határzáron keresztül irreguláris határátlépés miatt. A kormány meghosszabbította a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet fennállását, dacára annak, hogy drasztikusan csökkent az országba érkezők száma. Több mint 10 000 rendőrt és katonát vetettek be a határ mentén. Irreguláris határátlépés miatt az év végéig közel 3000 embert állítottak bíróság elé és utasítottak ki az országból anélkül, hogy vizsgálták volna, nemzetközi védelemre szorulnak-e. Törvénymódosításokat fogadtak el annak érdekében, hogy a határtól számított 8 kilométeres sávban feltartóztatott külföldieket azonnal visszaküldhessék. Több mint 16 000 embert akadályoztak meg a határ átlépésében vagy küldtek vissza erőszakkal Szerbiába, időnként fizikai erőszakot alkalmazva.

Március 31-án a kormány kibővítette a biztonságos harmadik országok és biztonságos származási országok listáját Törökországgal. Májusban az Országgyűlés elfogadott egy sor jogszabály-módosítást, amely gyakorlatilag megszüntette a nemzetközi védelmet kapó emberek lakhatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és integrációs programokhoz való hozzáférését. Magyarország felfüggesztette az együttműködést más uniós országokkal, és megtagadta a menedékkérők átvételét a dublini rendelet alapján. Megpróbált legalább 2500 menedékkérőt visszaküldeni Görögországba annak ellenére, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága a görög menekültügyi rendszer elégtelenségei miatt felfüggesztette a visszaküldéseket. A magyar befogadási körülmények miatt egy sor európai ország függesztette fel az emberek visszaküldését Magyarországra, időnként azt ajánlva, hogy senkit sem lenne szabad visszaküldeni. A menedékkérők őrizetbe vételét továbbra is anélkül rendelték el, hogy vizsgálták volna az intézkedés jogszerűségét,

szükségességét és arányosságát. Júniusban az EJEB az O.M. kontra Magyarország ügyben megállapította, hogy a menekültügyi őrizet sértette egy meleg menedékkérő szabadságát és biztonságát. A bíróság kimondta, hogy Magyarország elmulasztotta egy egyéni eljárás keretében megvizsgálni, hogy jogszerű-e a kérelmező őrizete, illetve nem vette figyelembe a kérelmező szexuális irányultsága miatti sérülékenységét

A kormány több mint 6 milliárd forintot költött kommunikációs kampányokra, amelyekben bűnözőknek és a közbiztonságra veszélyes elemeknek ábrázolták a menekülteket és migránsokat. Októberben egy országos népszavazás keretében a magyar választóknak az uniós áthelyezési kvótákról kellett döntenük. A népszavazás érvénytelen lett, miután nem mentek el elegenden szavazni. Szlovákiával közösen a magyar kormány az Európai Bírósághoz fordult, mert álláspontjuk szerint törvényellenesen döntött az Európai Unió Tanácsa az áthelyezési kvótákról. Döntés az év végéig nem született.

Novemberben a Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (CPT) jelentést tett közzé a magyar menekültügyi őrizetekről és idegenrendészeti fogdákról. A Bizottság kitért arra, hogy jelentős számú külföldi állampolgár, köztük kísérő nélküli kiskorúak számoltak be rossz bánásmódról a rendőrség részéről. A kormány tagadta a vádak.

AUSZTRIA

Osztórák Köztársaság

Államfő: **Heinz Fischer** (2016. július 8-ig), utána **Doris Bures, Karlheinz Kopf, Norbert Hofer együttesen (ad interim)**

Kormányfő: **Christian Kern** (Werner Faymant váltotta májusban)

A benyújtott menedékkérelmek száma a tavalyi évhez képest a felére csökkent. Ennek ellenére áprilisban a parlament felhatalmazta a kormányt, hogy rendkívüli

intézkedések bevezetésével tovább csökkentse a menedékkérők számát. Egy új jogszabály széles körű megfigyelési és nyomozati hatáskört biztosított a hírszerző ügynökség számára.

A MENEKÜLTEK ÉS MIGRÁNSOK JOGAI

Januárban a kormány bejelentette, hogy a 2016-os év során benyújtható menedékkérelmek számát 37 500-ban maximálja. Január és november között megközelítőleg 39 600 ember kért menedéket Ausztriában, és közel 32 300 kérelmet nyilvánítottak elfogadhatatlannak. 2015 hasonló időszakában nagyjából 81 000 ember nyújtott be kérelmet. A parlament áprilisban elfogadta a menedékkérelmekről szóló törvény módosítását, amely szerint a kormánynak jogában áll kihirdetni a közrend és közbiztonság fenyegetettségét, amennyiben nagyszámú menedékkérő lép be az országba. A rendelet alkalmazása gyorsított menedékkérelmi eljárást eredményez, amely során a határőrök feladata lenne a nemzetközi védelemért folyamodó kérelmek elfogadhatóságának megállapítása. A rendőrség részletes indoklás nélkül visszatoloncolhatná a szomszédos tranzitországokba a határon átkelő menedékkérőket. A menedékkérők kizárólag külföldről nyújthatnának be fellebbezést, ami nem jár felfüggesztő hatállyal. A törvénymódosítás alkalmazása sértené a visszaküldés tilalmának elvét valamint a tisztességes és hatékony menekültjáráshoz való jogot. Az év végéig a kormány nem élt ezzel a lehetőséggel. A törvénymódosítás ezenkívül erősen korlátozná a menekültek és a kiegészítő védelemben részesülők családtagjainak befogadói lehetőségeit. Jóllehet néhány befogadó központban javultak a körülmények, a menedékkérelmi eljárások továbbra is hagyományosan kívánnivalót maguk után a különleges bánásmódot igénylő személyek - például kínzás, emberkereskedelem vagy nemi erőszak áldozatai - azonosítása és segítése terén. A támogató szolgáltatások, beleértve a különleges bánásmódot igénylő személyek, köztük a kísérő nélküli kiskorúak egészségügyi ellátását, elégtelennek bizonyultak.

DISZKRIMINÁCIÓ

A hatóságok júniusban aggodalmukat fejezték ki a befogadó központokat ért rasszista motivációjú támadások miatt. Ugyanebben a hónapban egy menekülteket befogadó szállást gyújtottak fel Altenfeld városában még annak megnyitása előtt. A belügyminisztérium közel annyi (24) erőszakos támadásról számolt be a befogadó állomások ellen, mint egy évvel korábban (25). Júniusban egy intersexuális személy panaszt nyújtott be, miután a steyeri anyakönyvi hivatal megtagadta a semleges nembe (se nem férfi, se nem nő) történő bejegyzését. Az ügyről az év végéig nem döntött a Felső-Ausztriai Közigazgatási Bíróság. Augusztusban több hatóság, köztük a szövetségi kancellár is támogatását fejezte ki az azonos nemű párok házassági egyenlőségét illetően, jogszabály-módosításra azonban nem került sor.

TERRORRELLENES ÉS BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEK

A júliusban hatályba lépett államvédelmi törvény kiterjedt felügyeleti és nyomozati hatáskört biztosít a belső hírszerzési ügynökség, a Szövetségi Alkotmányvédelmi és Terrorelhárító Hivatal számára. A Hivatal az érintettek tájékoztatása nélkül gyűjthet és tárolhat számos különféle forrásból származó személyes adatot és indíthat nyomozást. A bírósági felügyelet hiánya, valamint a Hivatal működési jogköre aggályokat vet fel többek között a magánélethez való jog és a hatékony jogorvoslathoz való jog területén.

HORVÁTORSZÁG

Horvát Köztársaság

Államfő: Kolinda Grabar-Kitarović

Kormányfő: Andrej Plenković (Tihomir Oreškovićot váltotta októberben, aki Zoran Milanovićot váltotta januárban)

Horvátországban az újonnan kinevezett kormány elleni bizalmatlansági szavazás kapcsán politikai instabilitás alakult ki. A

menedékkérők befogadási körülményei általánosságban kielégítőek voltak, azonban hosszú távú és koherens integrációs politikáról nem beszélhettünk. Az etnikai kisebbségek elleni diszkrimináció továbbra is fennállt. A média szabadsága veszélyben volt. A fokozódó nacionalista retorika és a gyűlöletbeszéd hozzájárult az etnikai kisebbségek helyzetének bizonytalanságához és az intolerancia növekedéséhez.

HÁTTÉR

Januárban új koalíciós kormány alakult, miután 2015 novemberi a választásokon senki sem szerzett abszolút többséget. A törekény koalíció júniusban összeomlott, ami a Tihomir Orešković vezette kormány elleni bizalmatlansági szavazáshoz, valamint júliusban a parlament feloszlatásához vezetett. A szeptemberi választásokat követően a jobbközép HDZ párt, amely a 151 mandátumból 61-et szerzett meg, koalícióra lépett kisebb jobbközép pártokkal, és új kormányt hozott létre Andrej Plenković vezetésével.

MENEKÜLTEK ÉS MENEDÉKKÉRŐK

Horvátország továbbra is a Nyugat-Európába tartó menekültek és migránsok tranzitországa. A UNHCR (az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága) valamint az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa megállapították, hogy csak kevesen adnak be menedékkérelmet és maradnak hosszabb távon Horvátországban. Állításuk szerint a befogadó állomásokon kielégítőek voltak a körülmények. Megjegyezték, hogy a menekültek és migránsok különböző szolgáltatásokat, többek között pszichoszociális segítséget és nyelvoktatást vehetnek igénybe, ezeket azonban főként civil szervezetek biztosítják. Emberi jogi szervezetek a menedékjogi és bevándorlási jogalkotás hiányosságairól számoltak be, valamint kritikával illették a kormány által májusban elfogadott, és a parlament által decemberben tárgyalt idegenrendészeti törvénytervezetet. A tervezet egyes rendelkezései kriminalizálják az irreguláris

migránsok számára nyújtott szociális és humanitárius segítségnyújtást; emellett a tervezet olyan intézkedéseket tartalmaz, amelyek értelmében a kitoloncolt migránsok kötelesek megfizetni a szállásuk és az országból történő eltávolításuk költségeit. Horvátország az uniós áttelepítési program keretében decemberig ötven menekültet, köztük harminc Törökországból érkező szíriait, az áthelyezési program keretében pedig tíz-tíz Görögországból illetve Olaszországból érkező menedékkérőt fogadott be. Horvátország az uniós áttelepítési és áthelyezési programok keretében 2017 végéig összesen 1600 menekült és menedékkérő befogadására tett ígéretet. Bár az országba érkezők körülményei továbbra is kielégítőek, a hatóságok még nem vezettek be átfogó intézkedéseket a menekültek és migránsok hatékony hosszú távú társadalmi integrációjának biztosítása érdekében.

NEMZETKÖZI JOG SZERINTI BŰNCSELEKMÉNYEK

A Hágai Nemzetközi Törvényszék kritizálta az 1992-1995 közötti háború során elkövetett bűncselekményeket tárgyaló horvát bíróságok lassúságát és hatékonytalanságát. A 2015-ben elfogadott, a háború civil áldozatainak helyzetét szabályozó törvény megkönnyítette a jóvátételhez és a legfontosabb szolgáltatásokhoz való hozzáférést a túlélők számára, azonban további kihívások vannak az áldozatok, különösen az etnikai kisebbségek számára nyújtott egyenlő és hatékony igazságszolgáltatás terén. Immár második éve nem történt előrelépés a háborúban eltűnt 1600 személy sorsának és hollétének megállapításában.

DISZKRIMINÁCIÓ

Továbbra is elterjedt az etnikai kisebbségek és a romák elleni diszkrimináció. A diszkrimináció-ellenes jogi keretrendszer megfelelő védelmet nyújt elvileg, azonban nem alkalmazták elég gyakran.

GYŰLÖLETBESZÉD

Az év eleji politikai bizonytalanságot a nacionalista retorika és egyes csoportok, például a szerb kisebbség, a menekültek és migránsok elleni gyűlöletbeszéd megerősödése jellemezte. Civil szervezetek egyre többször számoltak be arról, hogy a média vagy hivatalos személyek a múlt „fasiszta ideológiáját idézik fel” azzal, hogy lázító illusztrációkat mutatnak és általánosságban kisebbségellenes hangulatot szítanak. Bár a kirekesztésre való felbujtás vagy kisebbségek elleni erőszakkal kapcsolatban ritkán indultak nyomozások, rendszeresen előfordultak rágalmazással vagy becsület és jó hírnév megsértésével kapcsolatos bírósági ügyek. Ezeket a törvénytértéseket a büntető törvénykönyv súlyosnak minősíti, az újságírók pedig kiszolgáltatott helyzetben vannak ezekben az esetekben.

AZ ETNIKAI KISEBBSÉGEK JOGAI

A UNHCR megállapította, hogy 2016 végéig az országból a háború alatt elmenekült szerb kisebbség több mint fele, körülbelül 133 ezer ember tért vissza, azonban aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a szerbek korábbi vagyonának visszaszerzése továbbra is akadályokba ütközik. A közszférában dolgozó etnikai kisebbségek aránya nem éri el az országos célt. A szerbek jelentős akadályokba ütköznek az elhelyezkedés terén mind a köz-, mind a magánszférában. A kisebbségi nyelvek és írás használatának joga egyes városokban továbbra is átpolitizált és nem érvényesül.

ROMÁK

A hatóságok integrációt javító erőfeszítései ellenére a romák továbbra is jelentős akadályokba ütköznek az oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz, lakhatáshoz és munkavállaláshoz való hatékony hozzáférés terén. A UNHCR 2800 állandó vagy ideiglenes lakhellyel nem rendelkező romát regisztrált, őket a hontalanság fenyegeti. A romák nehezen kapnak személyazonosító

okmányokat, ezért kevésbé férnek hozzá a közszolgáltatásokhoz.

SZÓLÁSSZABADSÁG – MÉDIA ÉS ÚJSÁGÍRÁS

A média szabadsága elleni folyamatos fenyegetések és az újságírók elleni támadások továbbra is jelen vannak. A kormány márciusban váratlanul szerződést bontott csaknem hetven, a közszolgálati rádiónál és televíziónál dolgozó szerkesztővel és újságíróval, így próbálva meg befolyásolni a szerkesztési politikát. Ezzel egy időben a hatóságok megszüntették a kisebb non-profit médiumok és független kulturális kezdeményezések számára nyújtott állami támogatásokat, amivel további veszélybe sodorták a médiapluralizmust. Horvátország a sajtószabadság világ rangsorában az 54.-ről a 63. helyre esett vissza.

ROMÁNIA

Román Köztársaság

Államfő: Klaus Iohannis

Kormányfő: Dacian Julien Cioloș

A romákat továbbra is rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés, kényszerkilakoltatás és más jogsértés. Az Európa Tanács Egyezménye a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról (Isztambuli Egyezmény) szeptemberben lépett hatályba. Nyilvános meghallgatást tartottak az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) előtt az Egyesült Államok vezette kiadási és titkos fogva tartási programokban való román részvétel miatt, de a négy éve húzódó ügyben egyelőre nem született döntés. A decemberi parlamenti választásokat követően az köztársasági elnök Sorin Mihai Grindeniut jelölte miniszterelnöknek, aki január 4-én lépett hivatalba.

DISZKRIMINÁCIÓ – ROMÁK

Az áprilisi jelentésében az ENSZ extrém szegénységi és emberi jogi különmegbízottja felszólította a hatóságokat, ismerjék el, hogy a

romákat rendszeresen éri súlyos diszkrimináció, hajtásuk végre a 2015-2020-as Roma Felzárkóztatási Stratégiát és tegyenek célzott intézkedéseket az oktatás, egészségügy és a munkavállalás területén, ideértve a kényszer-kilakoltatások elleni megfelelő jogi biztosítékok nyújtását és a szociális lakáshoz való könnyebb hozzáférést. Júniusban az Európa Tanács emberi jogi biztosa hasonló aggályokat vetett fel.

LAKHATÁSI JOGOK – KÉNYSZER-KILAKOLTATÁS

Márciusban az Emberi Jogok Európai Bírósága ideiglenes intézkedéseket adott ki, sürgetve a hatóságokat, hogy hagyjanak fel tíz roma család kilakoltatásával Eforie városából. A családok azok közé a 101 ember – köztük 55 gyerek – közé tartoznak, akiknek az otthonait 2013-ban rombolták le. Ez lett volna a harmadik kényszer-kilakoltatásuk három év alatt. Júniusban a Constanța megyei bíróság úgy döntött, hogy a 2013-as bontás jogellenes volt, és felszólította az önkormányzatot, hogy biztosítson megfelelő lakhatást a családoknak. Az évekig ez megoldatlan maradt. A 2010-ben Kolozsvár központjából kilakoltatott és a szemét illetve vegyi anyag lerakóhelyéről valamint két meglévő roma telepéről ismert Pata Raț területére száműzött 300 roma még mindig az igazságért küzdött a European Roma Rights Centre (ERRC) nevű civil szervezet segítségével. A lakók és a civil szervezetek szerint az újabb szemét lerakóhelyek eltűzeléséből származó mérgező füst légzési problémákat okozott az ott élőknek. Az ENSZ extrém szegénységi és emberi jogi különmegbízottja a Pata Raț területre látogatott, és jelentést készített a „primitív körülményekről”, beleértve az áramhiányt, nyirkosságot és zsúfolt lakásokat.

OKTATÁSHOZ VALÓ JOG

Májusban az ERRC és a Romani CRISZ közösen sürgette az Európai Bizottságot, hogy indítson vizsgálatot Románia ellen az EU diszkrimináció ellenes jogszabályainak megsértése miatt, mivel a roma gyerekeket rendszeresen jogellenes elkülönítik az

iskolákban. A Centre for Advocacy and Human Rights és a Centre for Resources for Public Participation közösen megvizsgált 112 északkelet-romániai önkormányzatot, és megállapította, hogy 394 iskolából 82-ben különítették el valamilyen formában a roma tanulókat.

RENDŐRSÉG ÉS RENDVÉDELMI ERŐK

Januárban az EJEB megállapította, hogy Románia megsértette a Boaca család négy tagjának emberi jogait, mivel kínzásnak, rossz bánásmódnak és hátrányos megkülönböztetésnek tették ki őket. 2006 márciusában rendőrök fizikailag bántalmazták őket a Giurgiu tartományban lévő clejani rendőrségen. Ion Boacának, a három másik áldozat apjának 19 nap kórházi ellátásra volt szüksége miután a bordájánál megrúgták és megütötték. Júniusban az Európa Tanács Miniszter Bizottsága befejezte egy sor kulcsfontosságú strasbourgi döntés – a Barbu Anghelescu döntések – kivetelezésének felülvizsgálatát, amelyek a rendőrség romákkal szembeni brutalitásával, a hatékonytalan nyomozásokkal és a valószínűsíthetően rasszista indítékokkal kapcsolatban indultak. Az ERRC, a Romani CRISS és az APADOR-Helsinki Bizottság felszólalt a döntés ellen, mert szerintük a kormány nem tett megfelelő intézkedéseket az ítéletek végrehajtására, illetve a széleskörű intézményes rasszizmussal szembeni fellépés érdekében.

DISZKRIMINÁCIÓ – FOGYATÉKKAL ÉLŐ SZEMÉLYEK

A Románia által 2011-ben ratifikált, a fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény életbe lépett ugyan, de az év végéig nem sikerült a rendelkezéseit a gyakorlatba átültetni.

A LESZBIKUSOK, MELEGEK, BISZEXUÁLISAK, TRANSZOK ÉS INTERSZEX EMBEREK JOGAI

A polgári törvénykönyv tiltja az azonos neműek közötti házasságot vagy a bejegyzett élettársi kapcsolatot, és a külföldön kötöttéket sem ismerték el. Az alkotmánybíróság még

vizsgálja annak az azonos nemű párnak az esetét, akik a Belgiumban kötött házasságukat szeretnék elismertetni. Novemberben az alkotmánybíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását kérte az azonos nemű párok szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogának uniós szabályokkal való összehangolása ügyében. A Családi Szövetség – egy nagyjából 30 egyesületből és alapítványból álló csoport – májusig tartó kampányt folytatott egy olyan törvényjavaslat előterjesztése érdekében, amely az alkotmányban szereplő család fogalmát („házastársak közötti házasság”), a „nő és férfi közötti házasságra” korlátozza. Júliusban az alkotmánybíróság engedélyezte, hogy a Parlament döntsön az esetleges országos népszavazásról. Az ügyben az év végéig nem született döntés. Áprilisban az EJEB megállapította, hogy a hatóságok nem végeztek hatékony nyomozást - ideértve a felmerülő előítéletes indítékot - a 2006-os Bukarest Pride résztvevői elleni támadás kapcsán.

TERRORRELLENES INTÉZKEDÉSEK ÉS KÖZBIZTONSÁG

Júniusban az EJEB nyilvános meghallgatást tartott Románia szerepéről az Egyesült Államok által vezetett kiadatási és titkos letartóztatási programokban, amelyeket a Központi Hírszerző Ügynökség (CIA) alkalmazott globálisan a 2001. szeptember 11-i terrortámadások után. Abd al-Rahim al-Nashiri, egy szaúd-arábiai állampolgár, akit a guantánamói börtönben tartottak fogva, keresetet nyújtott be Románia ellen, mivel állítása szerint 2004 és 2006 között erőszakkal eltüntették és megkínózták egy bukaresti titkos CIA börtönben, a román hatóságok pedig nem vizsgálták ki hatékonyan az ügyét. A meghallgatásra azt követően került sor, hogy az Európa Tanács főtitkára 2016 februárjában lezárta 52. cikkely alapján indított vizsgálatot, amely az európai országok CIA műveleteiben való részvételét próbálta volna meg feltárni, súlyos csapást mérve ezzel az elszámoltathatóságra. A román kormány tagadta az állításokat, és

azzal érvelt, hogy folyamatban van egy vizsgálat. A döntés nem született az év végéig.

NŐK ÉS LÁNYOK ELLENI ERŐSZAK

A rendőrség felügyeletét ellátó szerv adatai szerint 8926 családon belüli erőszak történt 2016 első hat hónapjában – az áldozatok 79%-a nő volt, a bántalmazók 92,3%-a pedig férfi volt. A civil szervezetek jelentése szerint az áldozatok tényleges száma ennél jóval magasabb volt. Júliusban azt kérték a kormánytól, hogy vegye komolyabban a nők elleni és a családon belüli erőszak leküzdésére irányuló intézkedéseket. Az Európa Tanács nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről és felszámolásáról szóló egyezménye (Isztambuli Egyezmény) szeptemberben lépett hatályba.

SZERBIA

Szerbiai Köztársaság

Államfő: **Tomislav Nikolić**

Kormányfő: **Aleksandar Vučić**

A kormánypárti média folytatta a független újságírók, jogvédők és az ombudsmani hivatal bemocskolását. Továbbra is függőben vannak azok az eljárások, amelyek a kilencvenes évek fegyveres konfliktusainak nemzetközi jogot sértő cselekményei miatt indultak. Belgrádban számos kényszer-kilakoltatást hajtottak végre. Az EU-ba tartó menekültek és migránsok Szerbiában rekedtek védelem és alapvető ellátás nélkül.

HÁTTÉR

Az áprilisi előrehozott választások megnövelték az Aleksandar Vučić miniszterelnök vezette Szerb Haladó Párt parlamenti többségét. A miniszterelnök ezzel a lépéssel megtartotta kormányfői pozícióját.

NEMZETKÖZI JOG SZERINTI BŰNCSELEKMÉNYEK

Továbbra is függőben vannak a háborús és emberiesség elleni bűncselekmények miatt

indított büntetőeljárások, mivel az ezeket vizsgáló legfőbb ügyész pozíciója egész évben betöltetlen maradt. Az ügyészség márciusban megerősítette, hogy vádat emeltek a boszniai Szerb Köztársaság belügyminisztériumához tartozó különleges egység nyolc korábbi tagja ellen, akik 1995-ben Srebrenicában a szerb nemzetiségi párt tagjaként háborús bűncselekményeket követtek el civilek ellen. Ugyancsak márciusban a volt Jugoszláviában elkövetett háborús bűncselekményeket vizsgáló Nemzetközi Törvényszék felmentette Vojislav Šešeljt, a Szerb Radikális Párt elnökét. Emberiesség elleni bűncselekmények miatt három pontban (üldöztetés, kitoloncolás és embertelen módon végrehajtott erőszakos hatalomátvétel) és háborús bűncselekmények miatt hat pontban (emberölés, kínzás és kegyetlen bánásmód, szándékos pusztítás, vallási vagy oktatási intézmények lerombolása vagy szándékos rongálása, valamint köz- vagy magánvagyon fosztogatása) helyezték vád alá. Az ügyészség fellebbezést nyújtott be, amely az év végéig függőben maradt. Az áprilisi választásokat követően Vojislav Šešelj visszatért a Nemzetgyűlésbe.

A VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGA

Mivel a kulcsfontosságú tanú nem jelent meg a bíróságon, megrekedt a bírósági eljárás Radomir Marković egykori állambiztonsági főnök valamint a biztonsági szolgálat három korábbi alkalmazottja ellen, akiket Slavko Ćuruvija újságíró 1999 áprilisi meggyilkolásával vádolnak. Független újságíró szervezetek tucatnyi újságírók ellen irányuló incidenst regisztráltak, beleértve fizikai bántalmazásokat és halálos fenyegetéseket.

MEGFELELŐ LAKHATÁSHOZ VALÓ JOG

Amióta 2015-ben megindultak a Belgrade Waterfront nevű építkezés munkálatai, Belgrád központjából több mint 200 családot lakoltattak ki erőszakkal. Egy áprilisi éjszaka 30 maszkos férfi lakoltatott ki embereket és erőszakkal rombolt le otthonokat. Riasztották a helyi rendőrséget, akik azonban megtagadták a beavatkozást. Az ombudsman

és a különböző aktivista csoportok elítélték ezeket a cselekményeket; számos tüntetést tartottak a helyi és állami hatóságok felelősségre vonása érdekében. Ezt követően a belügyminiszter beperelt egy újságot rágalmazás miatt, mivel az újság azt állította, hogy a miniszter és a minisztérium a felelős azért, hogy senki sem akadályozta meg a rombolást. November végén a bíróság a belügyminiszternek adott igazat, és kötelezte az újságot, hogy 300 000 szerb dinár (nagyjából 745 ezer forint) kártérítést fizessen. Szerbiai missziója után az ENSZ megfelelő lakhatással foglalkozó különmegbízottja az emberek - különösen a romák - siralmas lakhatási helyzetét hangsúlyozta, akik nem hivatalos telepeken élnek úgy, hogy az alapvető szolgáltatásokhoz sem férnek hozzá. Amellett, hogy szorgalmazza a kényszer-kilakoltatást tiltó lakhatási törvény elfogadását és a diszkrimináció megszüntetését, a különmegbízott hangsúlyozta, szükség van arra, hogy kiemelten foglalkozzanak a bizonytalan lakhatás kérdésével és a közszolgáltatásokhoz való hozzáféréssel bejegyzett lakóhely hiánya esetén is.

MENEKÜLTEK ÉS MIGRÁNSOK JOGAI

Több mint 120 000 menekült és migráns utazott át Szerbián az Európai Unióba tartva. Ez a 2015-höz képest jelentős csökkenés részben annak köszönhető, hogy délen és északon lezárták a határokat az irreguláris migránsok előtt. Azzal, hogy Szerbia visszautasította több mint 6000 úton lévő ember elszállásolását, több ezek rekedtek nem hivatalos ideiglenes táborokban borzalmas körülmények között Magyarország határánál, elhagyott épületekben és parkokban Belgrádban illetve számos más helyen az országban. Önkéntes csapatok és orvosi szervezetek a menekültek és migránsok fertőzéseiről és komoly betegségeiről számoltak be. Novemberben a szerb Munkaügyi, Foglalkoztatási és Szociálpolitikai Minisztérium, amely a menekültek és migránsok elhelyezésének és ellátásának megszervezéséért felelős, tájékoztatta a támogatást nyújtó csoportokat,

hogy hagyjanak fel mindennemű tevékenységgel a hivatalos befogadó állomásokon kívül. Az állomások túlszűfoltak és nagyrészt alkalmatlanok az emberek hosszú távú elszállásolására. Ennek következtében számos menekültet és migránst lakoltattak ki és küldtek vissza délre, ahol továbbra is ki vannak téve annak, hogy jogellenesen visszaküldik őket Macedóniába és Bulgáriába. Szerbia a regisztrált menedékkérők többsége számára nem biztosította a tisztességes és egyéni menekültügyi eljárást, beleértve a menekültstátusz megállapítására szolgáló eljárást, és önmagát az EU irányába haladók tranzitországnak tekintette. A szerb menekültügyi hatóságok megengedték a legtöbb menedékkérőnek, hogy a befogadó állomásokon maradjanak mindaddig, amíg egy nem hivatalos, a menedékkérők és a szerb illetve magyar hatóságok között összehangolt várólista alapján Magyarországra nem léphetnek. Néhány névlegesen nyitott befogadó központ megtiltotta a menedékkérők szabad mozgását, ezeken a helyeken valójában embereket tartottak önkényesen fogva. A macedón és bolgár határokon július 22-től kezdve nemzetközi határrendészek járőröztek. Ez drámaian lecsökkentette a Szerbiába érkező menekültek és migránsok számát. A honvédelmi miniszter szerint november végére 16 000 embert akadályoztak meg abban, hogy belépjenek az országba. A hatóságoknak nem sikerült megszervezni a megfelelően képzett személyzet és a határőrök bevetését, hogy már a határon menedéket lehessen kérni, ahogy ezt a szerb és nemzetközi jog is előírja. A szerb hatóságok helyt adtak a Magyarországgal kötött visszafogadási megállapodás felfüggesztésének. A felfüggesztés ellenére a magyar hatóságok több ezer embert küldtek vissza, akik Szerbiában rekedtek jogi státusz vagy alapvető ellátáshoz való hozzáférés nélkül. Több mint 12 000 menedékkérelmet nyújtottak be január és az év vége között, de október végig csak 74 esetben született döntés: 17 kérelmező kapott

menekültstátuszt, 17-en pedig kiegészítő védelmet, míg 40 menedéjk jog iránti kérelmet elutasítottak. A menedékkérelmek majdnem felét kiskorúak nyújtották be.

KOSZOVÓ

Az EU és Koszovó közötti stabilizációs és társulási megállapodás áprilisban lépett életbe. A Tanács első ülésére a két fél között novemberben került sor, előkészítve az utat Koszovó jövőbeli uniós csatlakozásához. Koszovó de facto közigazgatásának kialakítását továbbra is a koszovói hatóságok és az EU jogállamiság-missziója (EULEX) együttesen hajta végre. Az EU közvetítésével Szerbia és Koszovó között zajló párbeszédben továbbra is korlátozott az előrelépés.

IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁSHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Júniusban az ENSZ koszovói békefenntartó missziójának (UNMIK) Emberi Jogi Tanácsadó Bizottsága (HRAP) kiadta lesújtó zárójelentését, melyben elítéli az ENSZ missziót, mert nem tudta biztosítani az elszámoltathatóságot az emberi jogok megsértése miatt, amelyet az UNMIK mandátuma alatt követtek el, továbbá, mert nem tudta követni annak egyik ajánlását sem.

NEMZETKÖZI JOG SZERINTI BŰNCSELEKMÉNYEK

Az EULEX mandátumát kiterjesztették 2018 júniusáig. Azonban a jogállamiság-misszió bejelentette, hogy nem indít újabb vizsgálatokat nemzetközi jog szerinti bűntettek kivizsgálására. Év végéig több száz folyamatban lévő esetet kell átadni a koszovói hatóságoknak, annak ellenére, hogy az Európai Bizottság szerint a koszovói törvényhozás „lassú” és „a túlzott politikai befolyás miatt könnyen sebezhető”. A koszovói különleges ügyész irodája továbbra sem rendelkezik megfelelő számú személyzettel és csak nehezen talál megfelelően képzett és tapasztalt ügyészeket, hogy büntetőeljárásokat indítson a nemzetközi jog szerint minősülő bűncselekmények miatt, valamint, hogy újabb nyomozásokba kezdjen. A Koszovói

Felszabadítási Hadsereg (KLA) korábbi tagjait vizsgáló speciális bíróságot Hágába helyezték át. Az év végével a különleges ügyész által kiadott első vádirat még mindig várat magára. Az Európai Unió Tanácsa 2016 áprilisa és 2017 júniusa között 29 millió eurót fordít az áthelyezett bírósági eljárás felállításának és működtetésének támogatására. Januárban a koszovói szerb politikai párt vezetőjét, Oliver Ivanovićet egy nemzetközi bíróból álló tanács a mitrovicai körzeti bíróságon kilenc év börtönbüntetésre ítélte, mert 1999 áprilisában albánok meggyilkolására adott parancsot a városban. Év végéig házi őrizetben maradt, fellebbezését a pristinai fellebbviteli bíróság az év végéig nem bírálta el.

ERŐSZAKOS ELTŰNTETÉSEK

A fegyveres konfliktust követően több mint 1600 ember szerepel az eltűntek között. A feltételezett tömegsírok exhumálása ellenére sem azonosítottak további sírokat Szerbiában és Koszovóban. A két fél közötti együttműködési szerződéseket továbbra sem valósították meg.

DISZKRIMINÁCIÓ – ROMÁK, ASKÁLIK ÉS EGYIPTOMIAK

A roma, askáli és egyiptomi közösségek továbbra is szenvednek az intézményes diszkrimináció miatt, különösen a megfelelő lakhatási és foglalkoztatási lehetőségekhez való hozzáférés tekintetében, lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyekként (belső menekült, Internally Displaced Person, IDP). Ezek a közösségek továbbra is túlszűfolt telepeken, vízhez való megfelelő hozzáférés és egyéb alapvető szolgáltatások nélkül élnek. Februárban a HRAP véleményt adott ki egy roma, askáli és egyiptomi családok által benyújtott panasszal kapcsolatban, akik ölmérgeezést kaptak egy, a belső menekültek számára az ENSZ által fenntartott táborban Mitrovica egyik északi városában. A HRAP megállapította, hogy az ENSZ misszió embertelen és megalázó bánásmódot alkalmazott a családokkal kapcsolatban, nem tisztelte a magán- és családi élethez valamint egészségéhez való jogukat, valamint hátrányos

megkülönböztetésben részesültek az etnikai hovatartozásuk miatt. A HRAP megállapította, hogy az ENSZ misszió tettei különösen kedvezőtlen hatással voltak a nőkre és gyerekekre, akiket többszörös diszkrimináció ért. Az ENSZ koszovói békefenntartó misszióját felszólították arra, ismerje be nyilvánosan, hogy nem tudta betartani az emberi jogi előírásokat, többek között a családok kártérítését célzó intézkedéseket. Az UNMIK azonban év végéig nem hajtotta végre a HRAP ajánlásait.

SZLOVÁKIA

Szlovák Köztársaság

Államfő: **Andrej Kiska**

Kormányfő: **Robert Fico**

Szlovákia továbbra is ellenzi az áthelyezésekre vonatkozó kötelező kvótákat. Folytatódott a romák diszkriminációja, a roma tanulók pedig hátrányos megkülönböztetésben részesültek az oktatásban. Szlovákia továbbra is az Európai Bizottság által kezdeményezett kötelezettségzegési eljárás alatt állt.

HÁTTÉR

Márciusban Fico miniszterelnök pártja, az Irány – Szociáldemokrácia nyerte az országgyűlési választásokat, de elvesztette az abszolút többségét, így négypárti koalíciós kormányt hozott létre. A Kotleba – A Mi Szlovákiánk Néppárt 14 mandátummal első alkalommal jutott be a törvényhozásba. Július elsején Szlovákia vette át az Európai Unió Tanácsának félévre szóló elnöki szerepét.

RENDVÉDELMI ÉS BIZTONSÁGI ERŐK

Komoly aggodalmak merültek fel a nyomozások hiánya, a hosszadalmas eljárások és az időnként a romák ellen alkalmazott túlzott rendőri fellépés kapcsán. Júliusban az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy Szlovákia nem folytatott megfelelő nyomozást egy 2010-ben fogvatartott roma férfit ért rendőri bántalmazás ügyében. Augusztusban a

kormány bejelentette, hogy módosítják a rendőrségről szóló törvényt annak érdekében, hogy a Felügyeleti és Ellenőrzési Osztály (SKIS) ne a belügyminisztérium, hanem a főügyészség hatáskörébe tartozzon, ezzel is növelve az osztály függetlenségét. Azonban év végére nem oldódott meg a rendőrség teljesen független és átlátható elszámoltatása. Számos nyomozás, amely a romák rendőrök általi bántalmazásait vizsgálta, még folyamatban volt az év végén. A SKIS által vezetett nyomozás, amely a 2015 áprilisi füzeséri feltételezett rendőri túlkapaszkodat vizsgálta még nem zárult le. A SKIS nyomozását, amely a 2013 júniusában Szepsi romák lakta településrészen lezajlott akcióban vizsgálta a rendőrök fellépését, 2016 márciusában felfüggesztették. Az áldozatok - akiket a European Roma Rights Centre (ERRC) és a szlovákiai Civil és Emberi Jogok Központja támogatott - fellebbeztek a döntés ellen; az eset az év végén még az Alkotmánybíróság előtt volt. Az főügyész fellebbezését követően áprilisban hatályon kívül helyezték annak a bántalmazással vádolt tíz rendőrnek a felmentését, akik 2009-ben Kassán hat roma fiatalt bántalmaztak egy rendőrsőrn. Az eset visszakerült a kerületi bíróságra.

AZ OKTATÁSHOZ VALÓ JOG

Januárban lépett hatályba az oktatási törvény módosítása, amely tiltja kizárólag az anyagi-társadalmi háttérükre hivatkozva a hátrányos helyzetű gyermekek „speciális” iskolákban történő elhelyezését. Azonban a roma gyermekek felülreprezentáltak maradtak ezekben az iskolákban és azokban az osztályokban, ahová az enyhén értelmi fogyatékos gyermekek járnak, illetve etnikai alapon elkülönített általános iskolákba és osztályokba kerültek. Az Európai Bizottság által 2015-ben a romák oktatáshoz való hozzáféréseivel kapcsolatban az EU Esélyegyenlőségi Irányelvének megsértése miatt indított kötelezettségzegési eljárás ellenére semmilyen bizonyíték nem mutatott arra, hogy a kormány hatékonyan megelőzte vagy kezelte volna a problémát. Ezt az Európai Bizottság a roma integrációs

programok éves értékelése során is kiemelte, illetve az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága is megerősítette. Október 6-án a Pozsonyi Járási Bíróság elutasította a Civil és Emberi Jogok Központja keresetét, amelyet az Oktatási Minisztérium és az Ólublói járás ellen egy adtak be általános iskolában történt szegregációs ügyben. A Központ fellebbezett a döntés ellen, az eljárás év végén még folyamatban volt.

KÉNYSZERSTERILIZÁCIÓ

Februárban a Kassai II. Járási Bíróság megállapította, hogy a kassai Louis Pasteur Egyetemi Kórház jogellenesen kényszerített sterilizációra egy nőt még 1999-ben. A császármetszéssel szülő nőt tudta nélkül vetették alá az eljárásnak. A szlovák bíróságoknak több mint tíz évig tartott, hogy ítéletet hozzanak és 17 000 eurónyi kártérítést ítéljenek meg az áldozatnak. A kórház fellebbezésének az elbírálása az év végén még folyamatban volt.

TERRORRELHÁRÍTÁS ÉS BIZTONSÁGI INTÉZKEDÉSEK

Januárban léptek életbe az alkotmányba, a büntető törvénykönyvbe, a büntető eljárásról szóló törvénybe és más jogszabályokba foglalt terrorrelles intézkedések. Ezek magukban foglalják az előzetes fogvatartás meghosszabbított, 96 órás időtartamát a terrorcselekmények elkövetésével gyanúsítottak esetében.

MENEKÜLTEK ÉS MENEDÉKKÉRŐK

Bár a „fenntartható migrációt” kiemelt helyen kezelték az uniós elnökség alatt, Szlovákia továbbra is ellenezte az áthelyezésekre vonatkozó kötelező kvótákat, amelyek más EU tagállamokból érkező menekültekre vonatkoznak. Szlovákia azonban önkéntes alapon vállalta, hogy 2017 végéig 100 menekültet fogad be Görögországból és Olaszországból. Az év végéig mindössze egy családot helyeztek át Görögországból.

DISZKRIMINÁCIÓ

Augusztusban az Emberi Jogok Szlovák Nemzeti Központja és az Állami Kereskedelmi

Felügyelőség megállapította, hogy egy pozsonyi vendégház tulajdonosa hátrányosan megkülönböztetett három török tanulót. A tulajdonos visszautasította foglaltságukat, mivel „biztonsági okok miatt nem fogadott be Törökországból vagy arab országokból származó embereket.” Fico miniszterelnök nyilvános megszólalásaiban továbbra párhuzamot vont a muszlimok illetve a menekültek és a terrorizmus között, és menekültellenes kijelentéseket tett. A Kotleba – A Mi Szlovákiánk Néppárt roma- és bevándorlóellenes felvonulásokat tartott januárban, márciusban, júniusban és júliusban.

SZLOVÉNIA

Szlovén Köztársaság

Államfő: **Borut Pahor**

Kormányfő: **Miro Cerar**

A menekülteljárások lassúak voltak. A nemzetközi védelemről szóló törvény módosítása bevezette a gyorsított eljárást. A romák elleni diszkrimináció folytatódott.

MENEKÜLTEK ÉS MENEDÉKKÉRŐK

A nyugat-balkáni útvonal márciusi lezárása után 99 187 menekült és migráns lépett be Szlovéniába, többségük az Ausztria felé vezető utakon haladt át. 979 ember – többségük szíriaiak, afgánok és irakiak – kért menedéket. A balkáni útvonal lezárása után azok, akik beléptek Szlovéniába és nem adtak be kérelmet - ideértve a kiskorúakat is - a külföldiek postojnai központjába kerültek őrizetbe. Júliusban a hatóságok alternatív szállást ajánlottak a kíséret nélküli kiskorúaknak. A kérelmek feldolgozása lassan haladt, részben a hatóságok korlátozott kapacitása miatt. Az év során több mint 100 menedékkérőnek, köztük kiskorúaknak is, több mint hat hónapot kellett várnia az elsőfokú döntésre. Márciusban a Nemzetgyűlés módosította a nemzetközi védelemről szóló törvényt, bevezetve a gyorsított eljárást azok számára, akik Szlovénia határán vagy a repülőtereken és

kikötőkben levő tranzit területeken kértek menedéket. A törvény eltörölte a nemzetközi védelem megadása utáni első hónapban nyújtott 228 eurós pénzügyi támogatást is. Szlovénia 124 Görögországból és Olaszországból áthelyezett menedékkérőt fogadott be az év végéig, és összesen 567 menedékkérő befogadását vállalta 2017 végéig.

DISZKRIMINÁCIÓ

Az uniós diszkrimináció elleni joganyaggal való harmonizáció érdekében áprilisban a Nemzetgyűlés elfogadta a hátrányos megkülönböztetés ellen védelmet nyújtó törvényt. A törvény mérföldkövet jelent többek között a nemi identitás, nemi önkifejezés, társadalmi státusz és egészség alapú diszkrimináció elleni küzdelemben. A törvény megerősítette az egyenlőség elvét védelmező biztos mandátumát, amely független antidiszkriminációs szervként esetek kivizsgálásával és segítségnyújtással foglalkozik.

A „KITAGADOTTAK”

A „kitagadottak” (a volt Jugoszlávia utódállamaiból származó, korábbi szlovén állandó lakosok) elleni szisztematikus jogsértés-sorozat folytatódott. Nem kínálnak új lehetőségeket a még megmaradt „kitagadottak” számára a jogi státuszuk és kapcsolódó jogaik visszaállítására, mivel a jogi státuszukat rendező törvény 2013-ban hatályát veszítette. Novemberben az Emberi Jogok Európai Bírósága elutasította néhány olyan „kitagadott” panaszát Szlovénia ellen, akiknek a jogi helyzete már szabályozásra került. Ugyanakkor további „kitagadottakkal” kapcsolatos ügyek voltak a Bíróság előtt az év végén.

ROMÁK

A romák többsége elleni diszkrimináció és társadalmi kirekesztés folytatódott. Sokan szegregált telepeken élnek nem megfelelő körülmények között, nem férnek hozzá a biztonságos lakhatáshoz, vízhez, elektromos áramhoz, közegészségügyhöz és tömegközlekedéshez. A Romák

Befogadásáért Nemzeti Akcióterv 2015-ös befejezése óta a kormány elkezdett új intézkedéseket kidolgozni. A parlament emberi jogi bizottságának ajánlása alapján a kormánynak még el kell fogadnia egy átfogó nemzeti roma stratégiát.

LESZBIKUS, MELEG, BISZEXUÁLIS, TRANSZ ÉS INTERSZEX EMBEREK

Áprilisban a parlament elfogadta az élettársakról szóló törvényt. Az új törvény az azonos nemű pároknak kínálja a házasságból eredő jogokkal azonos jogokat, de nem garantálja az örökbefogadáshoz és az asszisztált reprodukciós szolgáltatásokat kínáló eljárásokhoz való jogot.

JOGI, ALKOTMÁNYOS VAGY SZERVEZETI FEJLEMÉNYEK

Novemberben egy módosítással beemelték az ivóvízhez való jogot az alkotmányba. A módosítás értelmében a vízkészletek felhasználásának elsődleges célja a lakosság ivóvízzel való ellátása és a háztartások vízellátásának biztosítása. Az alkotmány kijelenti, hogy ezen vízkészletek nem átalakíthatók közjóságból kereskedelmi áruvá.

UKRAJNA

Ukrajna

Államfő: **Petro Porosenko**

Kormányfő: **Volodimir Hrojszman (Arszenyij Jacenyukot váltotta áprilisban)**

Kelet-Ukrajnában szörványosan folytatódtak a harcok, amivel mindkét fél megszegte a fegyverszüneti egyezményt. Mind az ukrán erők, mind az orosz párti szeparatisták büntetlenséget élveztek annak ellenére, hogy többek között kínzást és más háborús bűncselekményeket követtek el, súlyosan megsértve a nemzetközi humanitárius jog előírásait. Az ukrán hatóságok valamint az úgynevezett Donyeck-i és Luhanszki Köztársaságok hatóságai - többek között fogolycserék céljából - jogellenesen fogvatartottak a másik oldal támogatóinak

vélt személyeket. A várva várt Állami Nyomozóiroda, amelynek célja a hadsereg és a bűnüldöző szervek által elkövetett visszaélések felderítése, formálisan létrejött ugyan, ám az év végéig nem kezdte meg a működését. A független média képviselői és az aktivisták nem dolgozhattak szabadon a Donyecki és Luhanszki Köztársaságok területén. Az oroszbarátnak tekintett médiumokat zaklatták a kormány által irányított területeken. A leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszex (LMBTI) emberek és támogatóik számára rendezett eddigi legnagyobb Pride felvonulást Kijevben a városi hatóságok támogatásával és a rendőrség hatékony védelme mellett tartották meg. Krímben a de facto hatóságok folytatták az ukrán párti ellenzék felszámolására irányuló hadjáratukat. Ukrajna egyre inkább az orosz extrémizmus- és terrorellenes jogszabályokra hagyatkozik, több tucat hazaárulással gyanúsított személy ellen indítottak büntetőeljárást.

HÁTTÉR

A két hónapos politikai válságot követően, miután több reformbarát politikus a széles körben elterjedt korrupcióra hivatkozva lemondott vezető kormánypozíciójáról, a parlament április 12-én elfogadta Arszenyij Jacenyuk lemondását. Utódja Volodimir Hrojszman lett. Folytatódtak a kormány és az Oroszország által támogatott szeparatista erők közötti szörványos harcok. A lövések, a rakéták és a fel nem robbant lőszeresek további civil áldozatokat és sérüléseket követeltek. Az ENSZ emberi jogi megfigyelő missziójának becslése szerint a konfliktus 2014-es kezdete óta több mint 9700 haláleset történt, ebből 2000 civil áldozat. A harcokban legalább 22 500 ember sérült meg. A Nemzetközi Büntetőbíróság (NBB) 2014 novemberében kiadott Ukrajnával kapcsolatos előzetes vizsgálata szerint „Krím és Szhevasztopol területén Ukrajna és az Orosz Föderáció közötti nemzetközi fegyveres konfliktus áll fent”, valamint „információink alapján a kelet-ukrajnai fegyveres harcok hátterében nemzetközi fegyveres konfliktus áll.”

Júniusban elfogadtak egy alkotmánymódosítást, amely egy hároméves „átmeneti időszakra” elhalasztja az NBB Római Statútumának ratifikációját. Az ukrán hatóságok továbbra is szigorúan korlátozták a szeparatisták által irányított Donyeck és Luhanszki régiók lakóinak mozgását a kormány által irányított régiók irányába. Az orosz hatóságok parlamenti választásokat tartottak Krímben, amelyet azonban nem ismert el a nemzetközi közösség. A konfliktus által sújtott gazdaság lassan növekedésnek indult: a GDP 1%-kal emelkedett. Az alapvető árucikkek és szolgáltatások például a fűtés és vízszolgáltatás ára tovább nőtt, ezzel is hozzájárulva a lakosság többségének életszínvonal-csökkenéséhez. A szeparatisták által uralt területeken tovább romlott az életszínvonal.

KÍNZÁS ÉS ROSSZ BÁNÁSMÓD

A 2013-14-es kijevi EuroMajdan tüntetések alatti erőszakos fellépésért felelős rendőrségi tisztviselők felelősségre vonásában kevés előrelépés történt. A nyomozást bürokratikus akadályok hátráltatták. A főügyész október 24-én csökkentette a visszaélések felderítéséért felelős különleges osztály létszámát és hatáskörét, és egy új egységet hozott létre, amely kizárólag a Viktor Janukovics korábbi elnök és közeli bizalmasai után nyomoz. Az új Állami Nyomozóiroda, amelynek feladata a bűnüldözési szervek és a hadsereg által elkövetett bűncselekmények felderítése februárban formálisan létrejött ugyan, azonban vezetőjének nyílt pályázattal történő megválasztása az év végéig sem zárult le. Az ENSZ kínzás elleni küzdelemmel foglalkozó albizottsága (SPT) május 25-én felfüggesztette az Ukrajnába tett látogatását, miután az Ukrajnai Biztonsági Szolgálat (SBU) nem engedte be őket néhány olyan titkos kelet-ukrajnai intézménybe, ahol állítólag foglyokat tartanak fogva és kínoznak illetve bántalmaznak. Az SPT szeptemberben visszatért és befejezte látogatását, majd készített egy jelentést, azonban az ukrán hatóságok nem egyeztek bele annak megjelentetésébe.

ERŐSZAKOS ELTÜNTETÉSEK

Jurij Grabovszki ügyvéd március 6-án tűnt el. Holttestét március 25-én találták meg. Eltűnése előtt arról számolt be, hogy az ukrán hatóságok fenyegetik és zaklatják, hogy ne vállalja a Kelet-Ukrajnában a kormányerők által elfogott két állítólagos orosz katoná egyikének ügyét. Egy március 29-én tartott sajtótájékoztatón az ukrán katonai főügyész bejelentette, hogy két gyanúsítottat tartanak fogva Grabovszki meggyilkolásával kapcsolatban. A gyanúsítottak az év végéig tárgyalás nélkül előzetes letartóztatásban voltak, a nyomozás pedig folyamatban volt.

ÖNKÉNYES LETARTÓZTATÁSOK ÉS FOGVATARTÁSOK

Mind az ukrán hatóságok, mind a kelet-ukrajnai szeparatista erők önkényes tartottak fogva embereket az irányításuk alatt álló területeken. Azokat a civileket, akikről úgy gondolták, hogy a másik oldalt támogatják, fogolycserékhez használták fel. Akikre a másik oldal nem tartott igényt, azokat továbbra is sokszor hónapokig, titokban bezárva tartották bármilyen jogi segítség és a szabadulás reménye nélkül. Az elrabolt Kosztantyin Beszkorovajnyi február 25-én tért haza. Ügyében nemzetközi kampány indult, miután letartóztatását közvetett módon hivatalosan is beismerték. Júliusban az ukrán államügyész az SBU általi hatékony nyomozást ígért az állítólagos erőszakos eltüntetésének, kínzásának és 15 hónapnyi titkos fogvatartásának ügyében, de az év végéig a nyomozás semmilyen kézzel fogható eredményt nem produkált. Több tucatnyi személyt tartottak fogva titokban az SBU intézményeiben Mariupolban, Pokrovszkban, Kramatorszkban, Iziumban és Harkovban, de előfordulhat, hogy máshol is. Közülük néhányat végül elcseréltek szeparatisták által fogvatartottakra. Az Amnesty International és a Human Rights Watch 16 személy nevét szerezte meg három különböző forrásból, amelyek egymástól függetlenül mind megerősítették, hogy ezeket a személyeket Harkovban tartja fogva az SBU 2014 és 2015 óta. A listát eljuttattuk az ukrán

hatóságokhoz, mire legalább 18 személyt, köztük a listán szereplő 16 foglyot nem sokkal később titokban szabadon engedték. Fogvatartásukat hivatalosan azóta sem ismerték el. Közülük Viktor Asihmin, Mikola Vakaruk és Dmitro Koroljov úgy döntött, hogy a nyilvánosság elé lép és hivatalosan is panaszt tesz. Az úgynevezett Donyeck-i és Luhanszki Népköztársaságokban az ottani „állambiztonsági minisztériumok” a helyi rendeletek értelmében akár 30 napig önkényesen fogvatartottak embereket, majd ezt többször is meghosszabbították. Ivan Kozlovskijt (akit január 27-én tartóztattak le) és Volodimir Fomicsevet (akit január 4-én vettek őrizetbe) illegális fegyverbirtoklással, amit tagadtak és az „ukrán oldal támogatásával” vádolták meg. Augusztus 16-án egy donyecki bíróság Volodimir Fomicsevet két év börtönbüntetésre ítélte. Ivan Kozlovskij az év végéig előzetes letartóztatásban maradt.

LAKHELYÜKET ELHAGYNI KÉNYSZERÜLT SZEMÉLYEK

ENSZ Faji Diszkrimináció Ellenes Bizottsága (CERD) Ukrajnáról készített 2016-os beszámolójában kiemelt néhány, a lakhelyüket elhagyni kényszerült személyek (Internally Displaced Person, IDP) nehézségeivel kapcsolatos problémát. Ezek közé tartozik a szociális segélyek és a nyugdíjak státuszhoz és a kormány által irányított területeken való tartózkodáshoz kötése.

SZÓLÁSSZABADSÁG – ÚJSÁGÍRÓK

Az orosz párti vagy szeparatista-barát nézeteket közvetítő illetve kifejezetten a hatóságokat kritizáló médiumoknak zaklatással, többek között megszüntetéssel vagy fizikai erőszakkal való fenyegetéssel néztek szembe. Az Inter televízió csatornát többször bezárással fenyegette a belügyminiszter, majd szeptember 4-én egy nagyjából 15 maszkos férfiból álló csoport próbált meg sikertelenül betörni az Interhez, amelyet oroszbarát hírműsor készítésével vádoltak. Ezután Molotov-koktélok dobtak az épületre, amely kigyulladt. Az Ukrán

Migrációs Szolgálat visszavonta a népszerű olasz és kanadai állampolgársággal rendelkező televíziós műsorvezető, Szavik Suszter munkavállalási engedélyét, ezzel megsértve az érvényes eljárási szabályokat. A Kijevi Fellebbviteli Bíróság július 12-én visszaadta a munkavállalási engedélyét. Ezután az adóhatóság eljárást indított Szavik Suszter televíziós csatornája, a 3STV ellen. December 1-jén a hatósági nyomás és a forráshiány miatt Szavik Suszter megszüntette a csatornát. Ruszlan Kocaba ivano-frankivszki szabadúszó újságíró és bloggert május 12-én három és fél év börtönbüntetésre ítélték „az ukrán hadsereg jogszerű tevékenységének akadályozásáért különleges időszakban”. 2015-ben már letartóztatták, miután feltöltött egy videót a YouTube-ra, amelyben a Donyec-medencében folyó harcok azonnali befejezését követelte és felszólította az ukrán férfiakat, hogy szegüljenek ellen a besorozásnak. Július 12-én fellebbezési eljárás keretében felmentették és azonnal szabadon bocsátották. Július 20-án Pavel Seremet újságíró az autójába rejtett bomba okozta robbanásban meghalt Kijevben. Az év végéig nem azonosították az elkövetőt. A két maszkos fegyveres által 2015-ben lelőtt Olesz Buzina újságíró meggyilkolásával kapcsolatos nyomozás szintén nem hozott eredményt. Az ukrán párti nézeteket valló vagy ukrán médiumoknak tudósító újságírók a szeparatisták által uralt területeken és Krímben nem tudtak békében dolgozni. A független orosz Dozsd televíziós csatorna orosz munkatársait az állambiztonsági minisztérium Donyeckben letartóztatta és visszatoloncolta Oroszországba, miután egy korábbi szeparatista parancsnokkal készítettek interjút. Krímben a független újságírók nem dolgozhattak szabadon. Az Ukrajnából érkező újságírókat visszafordították, nem engedték át őket a de facto határon. Azokat a helyi újságírókat és bloggereket, akik kritizálták az orosz megszállást és a Krím-félsziget jogellenes elcsatolását, büntetőeljárás fenyegette, ezért csak kevesen merték kifejezni véleményüket. Mikola Szemena veterán újságíró ellen

„szélsőségesesség” vádjában indítottak nyomozást (akár hét év börtönbüntetést is kaphat, ha elítélik), és megtiltották, hogy elutazzon. Korábban az interneten álnéven megjelentetett egy cikket, amelyben támogatta Krím ukrán párti aktivisták általi „blokádját”, amelyet szükséges lépésnek tekintett ahhoz, hogy a félsziget „visszakerüljön” Ukrajnához. Hivatalosan is „szélsőségesességet támogatónak” nyilvánították, és befagyasztották a bankszámláját. Az év végén még folyamatban volt az ügyével kapcsolatos nyomozás.

A LESZBIKUS, MELEG, BISZEXUÁLIS, TRANSZ ÉS INTERSZEX EMBEREK JOGAI

Március 19-én az Ukrajna nyugati részén fekvő Lviv bírósága biztonsági okokra hivatkozva megtiltotta az LGBTI Egyenlőség Fesztiváljának nyilvános utcai megrendezését. A szervezők egy beltéri helyszínre helyezték át a rendezvényt, azonban március 20-án a helyet megtámadta egy maszkot viselő jobboldali aktivistákból álló csoport. Nem érkezett jelentés sérültekről, a szervezők azonban kénytelenek voltak lefújni a rendezvényt.

Június 12-én a kijevi hatóságok által támogatott és rendkívül alaposan védett LGBTI Pride felvonulást tartottak Kijev belvárosában. Az eseményen körülbelül kétezen vettek részt, ez volt az Ukrajnában valaha rendezett legnagyobb ilyen jellegű rendezvény.

KRÍM

Az orosz megszállást követő erőszakos eltűnések egyikét sem vizsgálták ki hatékonyan. Ervin Ibragimovot, a Krími Tatárok Világkongresszusának tagját május 24-én bahcsiszeráji otthona közeléből rabolták el. A rendelkezésre álló videofelvétel szerint egyenruhás férfiak Ervin Ibragimovot egy kisbuszba kényszerítik, majd elhajtának vele. Nyomozás indult, azonban az év végéig nem történt előrelépés. Tovább romlott a véleménynyilvánítás, az egyesülés és a békés gyülekezés szabadsága, amelyek már egyébként is súlyosan korlátozottak voltak. Egyes független, a korábbi években

Ukrajnába visszaköltözni kénytelen médiumok honlapjaihoz való hozzáférést korlátozták a krími de facto hatóságok. Március 7-én a krími főváros, Szimferopol polgármestere a hatóságok által szervezett eseményeken kívül minden nyilvános gyülekezést betiltott. A krími tatár kisebbség továbbra is a hatóságok ukrán párti nézeteket vallók felszámolására irányuló hadjáratának célpontjai. A medzsliszt, a krími tatár nép Kurultáj nevű informális gyűlésén megválasztott testületét április 18-án felfüggesztették, majd egy bíróság április 26-án „szélsőségesnek” nyilvánította és betiltotta. A betiltást az Orosz Föderáció Legfelsőbb Bírósága szeptember 29-én helyben hagyta. Folytatódott Ahtem Csijgoz, a medzsisz vezetőhelyettesének a 2014. február 26-i szimferopoli „tömeges zavargások szervezésének” koholt vádja alapján indult pere. Ez egy alapvetően békés tüntetés volt az orosz megszállás előtti este, ahol orosz és ukrán párti tüntetők összetűzésbe kerültek. Csijgozt a bírósági épület közelében egy fogdában tartották fogva, a saját bírósági tárgyalásain csak videokapcsolaton keresztül vehetett részt, állítólag azért, mert „veszélyt” jelentene a jelenléte. Ahtem Csijgoz egyike a Krímben bebörtönzött lelkiismereti foglyoknak. Ali Aszanovot és Musztafa Degermendzsit szintén előzetes letartóztatásban tartják szintén 2014. február 26-i „tömeges zavargásokban” való állítólagos részvételükért. Az orosz hatóságok „szélsőséges irodalom” birtoklása és a Hizb út-Tahrir iszlamista szervezetben való részvétel vádját használták hivatkozási alapként a krími tatár kisebbséghez tartozók (többségében muszlimok) házkutatásához és letartóztatásához. Legalább 19 férfit tartóztattak le, mert állítólag tagjai a Hizb út-Tahrirnak. Közülük négy szevasztopoli férfit Oroszországban katonai bíróság elé állítottak, ezzel megsértve a megszállt területekre vonatkozó nemzetközi humanitárius jogot. Öt és hét év közötti börtönbüntetésre ítélték őket. A tárgyalás során a vád csaknem valamennyi tanúja megpróbálta visszavonni vallomását arra hivatkozva, hogy azt

büntetőeljárással való fenyegetés hatására, erőszakkal kényszerítették ki belőlük az orosz biztonsági szolgálat emberei.

AZ AMNESTY INTERNATIONAL

2016/2017-ES JELENTÉSE

AZ EMBERI JOGOK HELYZETE A VILÁGBAN

Az Amnesty International 2016/2017-es jelentése 159 országban és területen dokumentálja az emberi jogok 2016-os helyzetét.

A kormányok és fegyveres csoportok által elkövetett jogsértések miatt 2016 milliók számára hozott véget nem érő szenvedést és félelmet. A világ különböző tájairól továbbra is rengetegen menekülnek fegyveres konfliktusok és üldöztetések elől. Más rendszerszintű jogsértések mellett a jelentés beszámol a még mindig létező kínzás és rossz bánásmód alkalmazásáról, a szexuális és reprodukív jogok korlátozásáról, a tömeges kormányzati megfigyelésekről és a bűncselekmények elkövetőinek felelősségre vonásának elmaradásáról.

Ez a jelentés tisztelgés azok előtt, akik gyakran nehéz és veszélyes körülmények között állnak ki az emberi jogokért és a jogsértések áldozataiért. Bemutatja, hogy az Amnesty International szerint melyek a legfontosabb problémák, és cselekvésre szólít fel. A jelentésből az is kiderül, hogy az emberi jogi mozgalom egyre erősebb, az általa milliókban ébredő remény pedig a változás motorja. Fontos olvasmány a döntéshozók, aktivisták és minden emberi jogok iránt érdeklődő ember számára.

Ismerd meg a munkánkat: amnesty.hu